

Smolenską bolševikai gynė iš visų jėgų,

nes jis yra paskutinis didesnis miestas prieš Maskvą

Prie Leningrado vokiečių kariuomenė susidūrė su organizuotomis banditų gaujomis

Iš Vyriausiosios Fiurelio Būstinės.

Vyriausioji kariuomenės vadovybė praneša:

prasilaužimas per labai įstiprintą Stalino liniją tarp Mogilevo ir Vitebsko dabar išplėstas už Smolensko.

Pats Smolenskas, prieš atkakliai ginamas, buvo paimtas liepos 16 d. Visi priešo bandymai tą miestą atsiunti nepasisekė.

Bukareštas. VII. 18. ELTA.

Vokiečių rumunu fronto Rumunijoje vyriausiasis štabas praneša, kad strateginis Besarabijos centras jau yra paimtas. Mūsiai paimant ir apvalant Korneščio masyvą jau pasibaigė. Hotinas, Soroca ir Kišinevas paimti.

Berlynas, VII. 18. ELTA. Su-

naikinus žymias sovietų pajegas erdvėje tarp Vitebsko ir Mogilevo, vokiečių vienetai skubiai veržesi toliau į rytus. Liepos 16 d., kaip jau pranešta, buvo paimtas žymus susiekimo kelių mazgas Smolenskas. Nuo šios sritinės sostinės prie Dnieperio toliau į rytus tėsiavasi nuoštejo Minsko Maskvos autostrados dalis. Šis 160.000 gyventojų turis miestas, kuriamė yra šaudmenų, lėktuvų ir žymūs tekstiliniai fabrikai,

kaip paskutinis didesnis miestas prieš Maskvą, bol-

ševikų buvo ginamas iš vi-

sų jėgų.

Vokiečių kariuomenės daliniai ir čia palaužė bet kurį pasiprie-

šinimą, padarydami bolševikams didžiausią nuostolių. Vokiečių nuostoliai, paimant Smolenską,

ira nepaprastai maži.

Berlynas. VII. 18. ELTA. Be-

žygiuodami toliau, Peterburgo

kryptimi vokiečių kariuomenės

daliniai liepos 17 d.

susidūrė su organizuoto-

mis banditų gaujomis, va-

dinamomis Popovo naikina-

maišais batalionais,

kurie pasislėpę tankiuose miš-

kuose rengesi pražygiuojančias

vokiečių kariuomenės kolonas

staiga iš užpakalio žudoma ug-

nini pulti.

Vokiečių kariai su tais ban-

ditais bematant apsidirbo, iš dalies juos išspragdindami minomis, atskirus miškų plotus išvalydamis granatomis ir artillerijos ugnimi ir rankinėmis granatomis sunaikindami paskirus jų pasipriešinimo lizdus. Tokiu būdu Popovo batalionas, kuris savo vėlavoje buvo įrašęs vokiečių sunaikinimą, buvo pats sunaikintas. Tik nedaugelis bolševikų pateko gyvi į vokiečių rankas. Jie, be automatinių šautuvų ir kitokių šaunamų rankinių ginklų,

buvo dar apginkluoti kirviais, durtuvaiais ir deginančių rūgščių pripildytais bu-

teliais.

Belaisvių pasakojimu, jie buvo apmokyti vienoje sovietų mokykloje, kurią sovietai 1940 metais įrengė Pečoros vienuolyne, Estijoje. Tai buvo perdėm jau-

ni komunistai,

kuriuos jų mokytojai buvo ko tiksliausiai išmokę visų bolševikiško žydymo met-

todui.

Berlynas. VII. 18. ELTA. Vie-

nas vokiečių kariuomenės dalinys liepos 17 d., žygiuodamas Peterburgo kryptimi, prie Peipuso ežero susidūrė su sovietų pasipriešinimu. Trumpose atkaklose kovose sovietai turėjo kruvinų nuostolių. 1.500 bolševikų buvo paimta į nelaisvę. Pa-

aiškėjo, kad

visi tie belaisviai yra sun-

kių darbų kalėjimų kalini-

ai, kurie politinių komisa-

rų įsakymu buvo paleisti iš

sovietų kalėjimų su salyga,

kad eis kariauti prieš vo-

kiečius.

Berlynas. VII. 18. ELTA. Vo-

kiečių pėstininkų vienetai, ku-

rie liepos 16 ir 17 d. d. vienoje

miškingoje vietovėje pakartoti-

nai atmušė kelis atkaklius prie-

šo puolimus, po kovų konstata-

vo įdomų dalyką.

Tarp šimtų kritusių sovietų

kareivių jie aptiko daug

moterys.

Jos buvo dalinai apsirėdžiusios

kareivių drabužiais, o kitos dar

turėjo civilinius drabužius.

Kautynių laukas Rytuose

Skaitytojai, nori nuolat turėti didžiųjų kovų vaizdą, prašomi žemėlapio nenumesti

Japonija įteikė Sovietų Sajungai griežtą protestą

Tokio, VII. 18. ELTA. Japonijos ambasadorius Maskvoje Tatekava perdarė sovietų vyriausybei savo vyriausybės vardu

griežtą protestą prieš Japonijos jūros ir vandenų aplink Kam-

čatką paskelbimą pavojinga zona. Protesto pareiškime sa-

komai, kad šita Sovietų Są-

jungos priemonė sudaro pa-

vojų japonų laivininkystei ir

Japonijos interesams.

Tokio, VII. 18. ELTA. Sovietų

Sajungos ambasadorius Smetanius šiandien ryta visą valandą kalbėjosi su užsienių reikalų mi-

nisterio pavaduotoju Ohašiu. Apie

pasikalbėjimo turinį oficialiai nie-

ko nepranešama.

Kaip buvo paimtas Smolensko miestas

Berlynas. VII. 19. ELTA. Dėl Smolensko paėmimo DNB patyrė dar šiu smulkmenų. Tuo metu, kai liepos 16 d. anksti ryta tebevyko smarkios artilerijos kovos prie Smolensko, vienas vokiečių dalinys žaibiniu puolimu prasiveržė į miestą ir užėmė priemiesčių. Iš tankaus miško besiveržiantieji šarvuociai žvalgybos ir dviratininkų dalinių prisiartino prie miesto, ir ne rukus prislinko šaulių grupės, kurios, nė žūrin didžiojoje gatvėje sprogtancią granatu, slinko namu priesniais. Su kulkosvaldžiais ir granatsvaldžiais jos žengė į priekį ir puolė bolševikų atsparos lizdus, kurie buvo iengti namuose. Tuo metu į mūšį iškilo daugiau šarvuociai, ir vokiečių puolimas dar daugiau susidriė. Po ketvirties valandos viena apsuptyj gatvė jau buvo visiškai palinta, ir rankinėmis granatomis bolševikai buvo išvysti. Po to i vokiečių rankas patekdavo gatvės viena po kitos. Svarbiausias bolševikų pajėgu pasipriešinimas buvo greitai palaužtas. Tada prisdėjo ir kitos vokiečių kariuomenės dalys ir Smolensko mieši galutinai užėmė.

Berlynas. VII. 19. ELTA. Liepos 16 d. ryta viena vokiečių pėstininkų dalis i vakarus nuo Smolensko sunaikino stipru soviečių jungini, kuris, vykstant karštoms kovoms dėl miesto, mėgino prasiveržti. Dėl

šiu kautynių DNB patyrė šiu smulkmenų. Motorizuota vokiečių vora auštant prasiveržė ligi miesto pakraščių. Atidžiai žvalgydamiesi, šauliai slinko prie miesto, iš kurio vokiečių pėstininkai to šarvuotojo traukinio igula įveikė, pataise traukinio sužalojimus ir po kelius valandų patys ta šarvuotą traukinį panaudojo prieš sovietus.

Štaičiai vokiečių šauliai pastebėjo vieną priešo motorizuotą vorą, paskui kurią sekė tankai ir žygiuojanti kariuomenė. Ši vora artėjo iš vieno gatvės pasiskumimo. Vokiečių kareivai laukė, kol bolševiku vora prisiartino kiek galint arčiau. Štaičiai vokiečių kariai atidengė vieną ginklų ugnį. Išsigandę bolševikai, kurie norėjo saugiai pasitraukti iš mūšio Smolenske, puolė į javu lauką, kuris buvo plėčiasi išsiėses išilgai kelio. Tikta nedidėli sovietų dalis atsilaude. Per trumpą laiką vokiečiai privertė sovietų pārrankas nutilti. Netrukus vokiečių kareivai perėjo javu lauką, nugalėjė atkakliai besiginančius bolševikus ir didžiajų jų sunaikino. Kiti sovietų kareivai padidėjo ir buvo paimti į nelaisvę.

Berlynas. VII. 19. ELTA. Per mūsius į rythus nuo Vitebsko dvi vokiečių pėstininkų kuopos žygiavo išilgai geležinkelio linijos, einančios į Smolenską. Vokiečių pėstininkams žygiuojant pro tiesių lapuočiai apaugusi griovi, juos netikėtai apšaudė bolševiku.

BERLYNAS. VII. 19. ELTA. Su slenkantčia į priekį vokiečių dalimi, kuri netikėtai smūgiu puolė Smolenską, taip pat ējo vienas ryšiu dalinys, kuris kaip DNB patyrė, šiam žygyje pasiekė nepaprastų laimėjimą. Dalinys turėjo uždavinį — betarpiskai prie puolančios dalies iengti telefono, kadangi divizijos vadai, turint galvoje žygio svarbumą, norėjo turėti ryšį su puolančiai dalimi. Nenuilstamai žengdama į priekį, dalis artėjo prie Smolensko. Kilo-

metras po kilometro riedėjo sunkus lauko kabelis. Netoli Smolensko priešakinis dalinys susidūrė su smarkiu pasipriešinimu. Jis buvo užpultas iš sparno. Nežūrint greitai besiplečiančiu kautynių su sunkiaisiais sovietų šarvuociai, telefono kabelis buvo tiesiamas toliau. Jie kovojo dėl tiekvienu metro. Dalis kareivų ėmėsi gynimo ir rankinėmis granatomis bei kulkosvaldžiai sunaikino tris sovietų šarvuocius ir toliau kovojo su smarkiu pėstininkų pasipriešinimu. Kita dalis tiesė kabelį toliau. Telefono ryšys su divizija visą laiką buvo geras. Kartu su puolančiaja dalimi telefonas pasiekė pirmuosius Smolensko namus. Po kelius minučių jo laida puolančios dalies vadai galėjo pranešti divizijos vadui, kad Smolenskas jau yra paimtas.

Italijoje bus kasamas kanalas

ROMA. E. Fašistų ir korporacijų rūmu įstatymavystės komisijos priėmė įstatymo projekta, kuriuo numatoma prakasti kanala, kuris sujungs Milaną ir Cromoną su Po upė. Be to, buvo nutarta nemokamai perleisti prie Romos esančių valstybinį sklypą švedų vyras. Šitame sklype bus pastatyti švedų akademijos rūmai.

ROMA. E. Stefano agentūros

žiniomis, bandydamas naują lėktuvą nukrito ir užsimušė vienas žinomiausiu Italijos lakūnų pulkininkas leitenantas Arturo Farrarinus.

BELGRADAS. E. Vokiečių karinis vadovas Serbijoje zenitinės artillerijos generolas von Schroederis šiandien per pietus, grždamas į tarnybos reikalais atlikto skridimo, leidamas Belgrade, užklito blogam orui esant už aukštoto įtempimo laidu. Lėktuvas nukrito. Generolas lengvai susižiedė.

TOKIO. E. „Tokio Asahi Šimbun“ iš Melburno praneša, kad nuo liepos 19 d. visos prekes, skirtos išvežti, bus valstybės kontroliuojamos. Tuo tikslu įsteigtas biuras gavo plačių teisių.

VASINGTONAS. E. Associated Press žiniomis, kainų administratorius Leonas Hemersonas ragina Jungtinės Valstybių namų šeimininkes ateityje rinkti popieriaus liekanas. Kainų administratorius nurodo, jog jaučiamas vis didėjanti miško medžiagos stoka ir todėl popieriaus liekanos galėtų būti svarbus tos žaliavos papildymas.

VAŚINGTONAS. E. Prekybos ministerio pranešimui, gegužės mėnesį, palyginus su balandžio mėnesiu, lėktuvų eksportas iš Jungtinės Valstybių sumažėjo beveik penkadalį.

Kariuomenė Rooseveltui sutrukdomi okupuoti Azorų salas

SALT LAKE CITY (UTAH). VII. 19. ELTA. „America First“ komisijos pirmininkas generolas Woods, kaip pranešė Associated Press, per pasikalbėjimą su spaudos atstovais pareiškė, jog jis gavo slaptą žinią, kad Rooseveltas norėja, panašiai kaip Islandija, okupuoti tai pat Dakarą, Cap Verdės ir Azoru salas. Tačiau armija už protestavusi ir okupavimą sutrukdomi. Be to, iš patikimų šaltinių generolui Woodui buvo pranešta, kad netrukus kongrese bus mėgina atsaukti neutralumo įstatymą, kas nepavyks. Woods Islandijos okupavimą apibūdina, kaip „nepadoru ir nepateisinama žygis Jungtinėms Valstybėms į karą įstumti“. Jungtinės Valstybės okupavusios Grenlandiją, norėdamos apsaugoti Vaškarų pusrutulio krantus. Islandija buvusi okupuota apsaugoti nuo Grenlandijos. „Kas gali, klausia Woods, trukdyti Jungtinėms Valstybėms okupuoti Norvegiją Islandijai apsaugoti?“

VASINGTONAS. VII. 19. ELTA. Associated Press agentūros žiniomis, senato komisijoje svarstant karinės tarnybos prailgintimo klausima, socialistų partijos vadovas Norman Thomas pareiškė, kad, jeigu Jungtiniai Valstybių tauta leido okupuoti Islandiją, tai tolesnis JAV žingsnis būs iengti karines bazes Airijoje, Skotijoje, Dakare ir, galimas daiktas, Sibire.

NEW YORKAS. VII. 19. ELTA. Associated Press iš Londono praneša, kad britų vyriausybė savo galia išplėtė tam prasme, kad ji gali perimti ir tokius fabrikus, kurių karo medžiagų gamyba nėra patenkinama. Tokiu fabrikų vadovybė galinti būti pašalinta ir gali būti perimta išmonių finansinė kontrolė, lygiai kaip jų akcijos.

Žinios iš Rytų fronto

Berlynas. VII. 18. ELTA. Liepos 17 dieną vokiečių kariuomenės dalinai Kijovo apylinkėse ir toliau tebesiveržė į sovietų lauką ir susitirpinimų pozicijas. Vokiečių puskarininkis Fritz Weileris išlaužė vienos susitirpinimo iš oro užkatinės duris. Lėjas vidun vokiečių kareivis pastebėjo prie durų vieną bolševiku, kuris taip buvo priroštis prie kulkosvaldžio, kad rankomis jis tegalėjo tik šaudyti. Viršu inės rankų dalys ir krūtinė buvo surišta odiniai diržais, ir tam kareiviu jokiu būdu nebuvo galima išsilavinėti. Visa to susitirpinimo žygiai buvo negyva.

Berlynas. VII. 18. ELTA. Vokiečių kariuomenėi puolant sovietų karines pajėgas ir užimant vieną nedideli miestą pakeliui į Peterburgą, be vieno sunkiai ginkluoto šarvuotojo traukinio ir daugybės karijės medžiagos ligiolinių apskaičiavimais palnia 3.000 belaivių. Palintu tarpe yra visas moterų batalionas ir trys kompanių nuolaužų. Netkėlai paimant miesta, sovietai turėjo didelių ir kruvinų nuostolių.

Berlynas. VII. 18. ELTA. Pravedant valymo akciją Kišinevo srityje, liepos 17 d. buvo dar pažinėti i nelaisvė tūkstančiai sovietų kareivų. Jų tarpe buvo ir pulkininkas Valentinas Gavrilovas. Visai suplyšusia uniforma jis atėjo į viena vokiečių kariuomenės dalinio štabą ir pranešė: „Keletą dienų bėges, aš nutariau savo valia pasiduoti vokiečiams. Aš negalėjau patikėti tiems beprasmiškiems gandams, kuriuos skleidė apie vokiečius politiniai komisarai, ir nenusižudžiau, kai pat padarė daugelis kitų mūsų karininkų.“ Paklaustas, kokio išplūdžio jam buvo padares prasidėjės su Sovietu Sajungo karas, jis davė šį idomų atsakymą: „Karai mums nebuvu netiketas dalykas. Pasiėmus Stalinui pirminkauti liaudės komisarų tarybai, mes žinome, kad karas jau čia pat. Tas karas prieš Vokietiją turėjo būti komunistams viso pasaulio užkariavime pradžia“.

Milžiniškas gaisras Amerikoje

SEATTLE. VII. 19. ELTA. Associated Press žiniomis, vakarinėje Amerikos dalyje siaučia didžiausiai gaisrai. Gaisrai daugiausiai kilo, trenkus žaibui. Dėl didelės sausros gaisrai labai greit pėčiaisi. Iš Montanos ir Idaho valstybių pranešama, kad ten buvo 181 miško gaisras, o Vašingtono valstybėje buvo net 200 gaisru.

Didžiausias iš Vašingtono valstybės gaisrų sunaikino 5.000 akrų miško. Automobiliai su garsintuvas važinėja per miestus ir ragina civilinius gyventojus prisdėti prie gaisrus gesinimo. Derlingame Jakimos slėnyje gaisras persimetė į nokstan-

čių kviečių laukus, padarydamas milžinišką nuostolių. Tolimuoju miškuose dirbančius ugniagesius maistu aprūpina lėktuvai. Kai kur ugniagesiai nuleidžiami su parašiutais.

AMERIKA SUSTABDĘ AUJKSO RŪDOS PIRKIMĄ ČILĖJE

SANTIAGO (ČILĖJE). VII. 19. ELTA. Jungtinės Valstybės susabde aujkso rūdos pirkimą Čilėje. Iki šiol „American Smelting“ bendrovė reguliariai pirkdo kas mėnuo 2–3 tūkstančius tonų tos rūdos. Pirkimo susabdymas aiškinamas transporto priemonių trūkumu. Bus mėgina iki šiol i

Jungtinės Valstybės gabentą neapdirbtą auksą rūdą pavesti apdirbtį Čilėje esančioms septynioms auksos liejyklos. Tačiau ir tai yra susiję su didelais transporto sunkumais. Kol atsiras galimumas iškasama auksą pergaibent, tuo tarpu darbas auksos kasyklose turės būti sustabdytas. Dėl to apie 25.000 darbininkų liks be darbo.

Paryžius. E. Troyes mieste, į pietryčius nuo Paryžiaus, policija ėmėsi smarkios veiklos prieš komunistus, kurie pastaruoju metu varė uždrausta agitaciją. Buvo išskrytyta 600 namų ir rasta daug agitacinių medžiagų. 72 komunistai suimti.

PARIS. E. Troyes mieste, į pietryčius nuo Paryžiaus, policija ėmėsi smarkios veiklos prieš komunistus, kurie pastaruoju metu varė uždrausta agitaciją. Buvo išskrytyta 600 namų ir rasta daug agitacinių medžiagų. 72 komunistai suimti.

PARIS. E. Prekybos ministerio pranešimui, gegužės mėnesį, palyginus su balandžio mėnesiu, lėktuvų eksportas iš Jungtinės Valstybių sumazėjo beveik penkadalį.

Japonija

TOKIO. VII. 19. ELTA. Būdinus žymeranjo kabineto politiniuose sluoksniuose laikomas faktas, kad

kad užsienių reikalų ministras kartu perims kolonijų ministriją,

o susisiekimo ministeris — geležinkelio ministerija.

Turint galvą į šių ministerijų ryšį,

nurodoma toliau, negalima tikėtis,

kad kolonijų ir geležinkelio

ministerijoms būtų paskirti atskiři ministeriai.

Teisingumo ministerijos

pareigas perėmė pats kuni-

gaikštis Konoë, tačiau šiai minis-

terijai ministeris vėliau bus pa-

skirtas.

HSINKINGAS. VII. 19. ELTA.

Kokutsu agentūra praneša, kad

Mandžūrijos finansinių sluoksnių

daug tikisi iš naujojo Konoës kab-

inetos. Cia laukama, kad

santykiai tarp Japonijos ir

Mandžūrijos, kaip vieno ūki-

nio organizmo, pasidarys dar

glaudesi

ir bus galutinai igyvendinta fi-

nansinė bei ūkinė kontrolė. Ry-

čiai kalba; 14.15 Lengvos muzikos

koncerto tesinys; 15.00 Žinios vokiečių kalba, po žiniu — pertrauka

iki 16.00 val.; 16.00 Garsu paradas;

17.00 Žinios vokiečių kalba; 17.10

Varpu muzika iš Karo muziejaus, lai-

kas, žinios, tolimesnė dienos progra-

ma; 12.20 Koncertas (pl.); 12.30 Žinios vokiečių kalba; 12.45 Pranešimai ūkininkams; 13.00 Lengvos mu-

zikos koncertas; 14.00 Žinios vokie-

čių kalba; 14.15 Lengvos muzikos

koncerto tesinys; 15.00 Žinios vokiečių kalba, po žiniu — pertrauka

iki 16.00 val.; 16.00 Garsu paradas;

17.00 Žinios vokiečių kalba; 17.10

Lazdynų Pelėdos novelė „Sulaukė“;

17.30 Kartojimasis žiniu, skaitytu 12

val. iš laikraščiu, pranešimai; 18.00

Koncertas. Programoje Glucko, Hen-

delio, Haydno kūriniai; 19.00 Pranešimai iš fronto. Vyriausios vokie

Vokiečių armijos laimėjimų paslaptis

Vokiečių žurnalo „Veihagen u. Klasing Monatshefte“ 1940 m. gruodžio numeruje idėtas idomus generolo Ernst Kabisch straipsnis „Mūsų kariuojančio pasiekimo mīslė“, kurio esminės vietas čia dedame.

Būtų neįkslu manyti, kad šiai laikais, kada ginklai tiek išstobulinoti ir turi stačiai neisivazduojama veikiamą galia, kada tie ginklai reikia pilnintini išnaudoti, o su jais apsieiti ne taip jau lengva, — taigi būtų netikslu manyti, jog kariūnus laimėjimus galima pasiekti tu ginklų technika ir dvasiškai neapvaldžius. Tačiau tai ne viskas: mes išeiname iš kariūnės technikos ribų ir žengiam prie didžiųjų moralinių vertybų, nors technika kaičių momentą paliekam kaip būtinā sėkmės salygą. Bet už jo iškyla galios kolonos, i kurias atremtas galutinis laimėjimas: tai karvedžio genijus, armijos kariogojų dvasia ir tautos dvasia.

Karvedys. Kur nebevadovauja jo dvasia, ten karo mašina išsprūsta iš vairininko rankų ir rieda į bedugnę. Aš vaizduojus regis automobili, belenktyniuojant vienai išsisukaliojais kalnu keliais. Iš vienos pusės statū uolos sienai, iš kitos — bedugnė. Vargas vairininkui, jeigu jis nesugebės atitikti momentu, kada galima ir būtina išvystyti kuo didžiausią greitį ir reikštū prasūtį. Nebus greičio — lenktynės bus pralaimėtos; neatiškis momentu, kada ji reikia sumažinti — jis pats prasus.

Vokiečių kariūnų jėgų priešakyje šliandien stovi karvedys, kuris taikos metas joms davę patį šauniaus apsinginklavima. Politikas, kuris per dvidešimtmeter kovą išragavo visas jas paslaptis. Vadasis, kuris kariūnų laimėjimus nesiduoda apsaiginamas ir neužmiršta, ko reikalauja jis politika, kuris politiniuose svarstymuose niekada neišleidžia iš akij kariūnų reikalavimų. Kai Adolfas Hitleris aplanko aukštasius kariūnus vadovybės vietas, jo aštriai akiai niekas nelieka paslėpti; jis žino, kur kritiskosios vietas, jis paskum žino, jog vienas bus taip, kaip jis nori.

Koks karvedys, tokia ir armija. Kokia turi būti armija, kuri nori laimeti, yra išdėstęs Clausewitz: „Armija, kuri naikinančioje ugnyje išlaiko savo iprastą tvarką; kurii niekada nepasiduoda išsivaizduinei baimei ir atakalai šalinai pagrinda; armija, kuri didžiuojasi

savo laimėjimais, o pralaimėjimų sekury nepameta paklusnumo, pa-garbos ir pasitikėjimo savo vadas; armija, kurios fizinės jėgos, kaip atleto muskulus, yra užgrūdinės nepritekliaus, pastangos ir pratybos; armija, kuri į pastangas žiliu ne kaip į prakeikimą, bet kaip į priemonę laimeti; armija, kuriai vienas šias dorybes primena vienas vienin elis vaidinys — ginklo garbė, — šitokia armija yra ka-ringos dvasios perimta“.

Tereikia pažvelgti, ką šiame kare yra padariusi vokiečių armija, ir pamažime, kad ji visa — visu daliu ir laipsniu kariai — yra perimta iš kariūnų dvasios, kurią pavaizdavo Clausewitz. Prisiminkim žygį i Lenkiją, kada vokiečių pėstininkai dulkėtai keliais stačiai nesuvokiamai veržesi į priekį, o šarvuotininkai ir motociklininkai brovėsi tiesiog akla pirmyn. Pagalvokim apie Norvegijos kampaniją ir tą žodi, kuriamo slipy tiesiog nenusakomas kariūnų žygumas — Narvikas. Prisiminkim, kaip guminiais laiveliais buvo peržengtos, upės bei kanalai Belgijoje ir Olandijoje, tuo metu kai iš priešingos pusės išsiplintė priesas pilte pylė iš kulkosvaidžių. Argi šarvuotinų divizijos neperžengė Maaso? Ar galėjo atsišpirti vokiečių pionieriams ir pėstininkams kad ir įmantriausios tvirtovės? Kasdien išgyvename nesibaigiančius aviacijos puolimus, jos aklus skridimus per lietu ir audrą. Ar yra buvęs vokiečių lakūnas, kuris būtų susvyrauves prieš uždavinį, kuris stačiai mirtim dvelkė? Argikas bent mintyje taré sau žodį „neįmanoma“, kad ir koks būtu išakymas? Kur Anglijos jūrų galybė prieš vokiečių povandeninius laivus? O kaip kaujas vokiečių kovos laivai, kreiserai, torpedininkai, greitieji laivai, minininkai! Juo didesnis pavojujus — juo didesnė garbė: štai vokiečių armijos dvasia! Tačiau vokiečių armijos kariūnų dvasią vainikuojai jas vadai nuo žvalgybos grupės vyresniojo ligi divizijos vado, nuo jūrininkų ligi admirolo, nuo lėktuvo valdytojo ligi eskadrilės vado, — visi jie eina savo daliniu priešaky ir žino vedą juos į laimėjimą, nors žygiję į mirtį.

Trečioji vokiečių kariūnų laimėjimų kolona yra tautos dvasia. Toji kolona atrodo lyg galinės medis, išauges iš dviejų šaknų. Pirmoji šaknis — tai iš bočių paveldėta karingumo dvasia, vokiečių tautai rasiškai įgim-

ta. Tačiau palludija dviejų ūkstančių metų istorija. Toji dvasia užliepsnojo, kaip Septynerių metų kare Berlynas apskasė gintis nuo rusų ir austrių ir kada pillečiai griebési ginklo. Toji dvasia gyva Ramlerio odėse, Gleimo „Prūsų grenadierio dainose“, Lessingo „Barnhelmo Minoje“. Ta dvasia dar ryškiai nušviečia spindinti Fridricho Žvaigždė, bet skaisčiausiai jinai liepsnojo 1813 — 1815 metų laisvės kovose prieš Napoleona.

Antroji tauos dvasios šaknis yra tautos auklėjimas. Vokietė motoris nėra apsigimus sparlette, kuri sūnū išleidžia su skydu ir linkėjimu: „arba su juo, arba ant jo“, t. y., gržk arba nugaletojas, arba žuves. Bet jinai išmoko naršiai pakelti net ir didžiausius smūgius, jeigu tatai reikalinga vokiečių tautai. Poeto Lerscho šūkis — „Leisk mane eiti, močin, — tėvynė turi gyventi, net jeigu mums ir mirti reikėt“: jų širdyse rado siūlymą atgarsį. Pasiaukojimo noras vokiečių tautoj buvo ir yra labai stiprus. Griežumas sau pačiam, draugišumas tautiečiams, paklusumas fuehreriu — tai dalinės šaknys, iš kurių išauga medis, sudarantis laimėjimus remiančią tautos dvasios koloną.

Tos dvasios vokiečiams netrukė ir Didžiojo karo metu. Bet tada trūko paskutinio dalyko — trūko vieningos, vedamosios linijos. Tada buvo gillus plyšys tarp vyriausybės dalies bei parlamento ir kovojančios armijos. Pirmieji nesupratėti didžiuojo meto jėgų ir tikėjo galésią tvarkyti senais iprasiniais sutrūniusios politikos metodais. Jie pralaimėjo. Šliandien Dievo Apvaizda vokiečiams davė tai, ko anuomet nebuvo: Šliandien vokiečių priešai neteisingai įvertina laiką, gi Adolfo Hitlerio vokiečių tautai duotasis nacionalsocializmas yra toji audra, kuri tautos dvasiai akstina didžiausiems žygarbiams.

Šliandien vokiečių rankose yra didžiausias kariūnų pajégumas, geriausias apginklavimas; senųjų germanų dvasia yra išugdyta ligi aukščiausio laipsnio ir reiškiasi kariuomenė, pasiruošusia visokiem žygarbiams. Priešakyje stovi karvedys ir politikas, kurio kaip valstybininko ir kario genijus jau seniai mato visas pasaullis. Tai ir yra vokiečių kariūnų laimėjimų šaknys. Galim tai vadinti mūsų armijos paslaptimi — tačiau niekas pasaulio negali to pamėgdžioti. O tai ir atneš galutinę pergale.

Bern. Brazdžionis
Tauta
Ir varga ir džiaugsmą mes nešėme tautai,
Kad būtų, kaip nuotaka, ji papuošta.
Jie taré: jūs turite tautai tarnauti.
Jie taré: mes esame jūsų tauta.

Jie taré: trobelės, man pulkit po kojų,
Jie taré: mum neškit garbės vainikus.
Artojai, vagų neišvarę, sustojo —
Švimi jū širdin smogė balsas klaikus...

Ir stojo bežadė, kurti ir akla
Tyla.
Ir žemė, kaip ašara, perskrodus tyla
Prabilo:

Čia baigiasi jūsų beprotiškas kelias,
Skubékite, běkit, paklaikę vadai.
Ne pulsite, kelsitės, vargo trobelės,
Kaip auksas žérēs jūsų skausmo žiedai.

Jie taré: jūs turite tautai tarnauti.
O aš tariu: jūs esat jūsų tauta,
Vargais ir džiaugsmais nešini atnašauti,
Kad būtų ji laisvės vardu papuošta.

Argentina susirūpinusi J. A. Valstybių planais

Buenos Aires. E. Laikraštis „Razon“ pateikia ištraukas iš Londono „Times“ straipsnio, parašyto „Times“ korespondento Buenos Airese. Šiame straipsnyje svaromatomi aktualūs Argentinos politikos ir pramonės klausimai. Straipsnyje pažymima, kad pasiūlymas su technika ir finansine Amerikos pagalba įrengti atramas bazes La Platoje, šalyje sukelė nerimą. Reiškiamas baimė, kad svetima jėga gali pradėti šeimininkauti toje atramas bazėje, o tai reikš grasinimą Argentinos sostinei. Argentina i La Platą buvo gynimą žiūri kaip į gyvybinių reikalių ir nori ši reikala pasiūlanti

pati viena. Tačiau opiausioji šalias problema yra ūkinė padėtis, atkritus Europos rinkoms ir turint galvoje laivų trūkumą. Nors Jungtinės Valstybės ir pasižadėjo pirkti, tačiau dėl gaminijų vienodumo ir iš to kylančios konkurenčios jos negali daug padėti.

NEW YORKAS. E. Associated Press žiniomis iš Londono, anglų paštu direkcija pranešė, kad liepos 9, 10 ir 11 d. d. siustas į Jungtinės Valstybės paštas buvo priešo su-naikintas. Tas pat atsiskito su britų oro pašu, kuris liepos 9 ir 11 d. buvo laivas siustas į Šiaurinę Ameriką ir iš ten turėjo būti siunčiamas tolliai oro pašu.

Halifaxas grižo į Ameriką

LOS ANGELES. E. Associated Press agentūros žiniomis, britų ambasadorius Halifaxas, kuris čia atvyko, spaudos atstovams pareiškė, kad britų kariuomenė ne tuo išvyks iš Islandijos, bet tuo mastu, kurioje ji bus pakeista JAV kariuomenės. „Dabartiniu metu britų kariuomenė iš Islandijos nebus išmesta“, pareiškė Halifaxas. Toliau

jis pasakė, kad negalima žinoti, kiek užtruks šis pakeitimų proceso. Halifaxas taip pat lankėsi pas Los Angeles vyriausiąjį burmistrą. Kai jis išėjo iš rotušės, išvoko prieš anglus nukreiptą moterų demonstraciją. Jos nešė plakatus, kuriuos buvo išrašyti: „Saugokite Ameriką — anglai yra čia“.

Kaip buvo pravestos Baltstogės - Minsko kautynės

Jos savo mastu ir reikšme toli pralenkia garsišias Tannenbergos kautynes

Berlynas, VII. 18. ELTA. Zinomas kariūnų rašytojas pulkininkas leitenantas Soldanas pirmą kartą laikraštyje „Voelkischer Beobachter“ bendrais bruožais pateikia tuos

pagrindinius principus, kuriais vyko dvilypės Baltstogės ir Minsko kautynės.

Viduriniame vokiečių fronte patiek tieji nurodymai, kaip pradėti ir pravesti karo veiksmus, — rašo Soldanas, — nustebinę savo planu užsimojimui ir drąsa. Pirmasis išpūdis, kuri sukelia tie nurodymai, yra tokis pat, kokį sukelia nurodymai, duotieji karo žygiai pravesti Vakaruose: ir ši karta pasirenkamas naujas keliai. Griauna mos teorijos, kurios iki šiol buvo laikomos nepajudinamomis.

Buvo tiksliai žinoma, kad sienos linke į aplink Baltstogę buvo supilkstos ir paruoštos puolimui stambios priešo pajėgos. Be to, sovietai buvo iš dalies labai smarkiai sustiprino sieną. Sovietų betoniniai sustiprūnai, tiek jų susi grupavimo, tiek jų technikos išstatybų pavartotos medžiagos atžvilgiu, reiškė, palyginus su visomis iki tol matytomis sustiprūnų rūšimis aiškią pažangą. Nežiūrint viso to, bendrai paėmus, buvo duotas išakymas prasiveržti pro priešo armiją į tvirtovę, pro pa-

sienio užtarvarų ir betoninių sustiprūnų tarpus arba tas kliūties forsuoti.

Ivaryti motorizuotomis ir šarvuotomis divizijomis du kylus kiek galima giliai į priešo teritoriją — iki pat Minsko ar net toliau.

Tai reiškia, kad buvo stačiai ignoruojami visi iki šiol pripažintieji principai apie reikala skaitymą su esamu stipriu priešu.

Šiuo atveju, atrodo, buvo panaudoti visi galiumai, kuriuos teikė paskutiniu laiku žymiai patobulintas vokiečių kariuomenės motorizavimas.

Po 7 dienų aplink priešą buvo sudarytas didelis žiedas. Jau tuo momentu buvo ivykęs neisivazduojamai didelio masto apsupimas.

Apsupimo žiedo ilgis siekė pradžioje apie 1.000 kilometrus.

Tačiau, vokiečių kariuomenėi besiveržiant į žiedo viduri, jo apimtis labai greit sumažėjo. Priešas jaučia didžiausią spaudimą, žinoma, ten, kur pradėjo pulti atvykę pėstininkų dalinių. Kitas priešo dalis teko iš pradžių apsupti tik nestiprių motorizuotais ir šarvuotais dalinių.

Vykstant tą platus masto apsupimą, išvoko eilė smulkesnių mūšių, pavirtusius pagaliau milžiniškomis kautynėmis.

Vokiečiai tas visas kautynes vykdė vadovaudamiesi mintimi — jokiu būdu neįleisti priešo iš apsupimo žiedo.

Antra vertus, sovietų kariuomenės puolimai éjo juo smarkyn, — tapdam net beveitiskai atakaklū — juo aiškiai ji émė suprasti savo padėtį. Priešas buvo net pagaliau priverstas mesti iš rytu į vis siaurėjantį žiedą dar naujų savo pajėgų, kad šiek tiek palengvintų besinirančios jame rusų kariuomenės padėtį.

Tačiau vokiečių kariuomenės

sudarytojo žiedo jau nebebuvo įmanoma sulaužyti.

Jis vis mažėjo ir mažėjo, pirmoje eilėje — Baltstogės srityje, vakanėje žiedo dalyje, kurioje buvo svarbiausios priešo pajėgos. Šioje vietoje, prieši labiau susidarius prie Volkovskio plento, susidarė pirmas mažesnio masto žiedas.

Vokiečių motorizuotus dalinius émė vis labiau pavaduoti pėstininkų, ir todėl juos galima buvo vėl plačiai panaudoti susidariusioms žiede spragoms užkimšti. Tie dalinių, visų pirmą, suklūdė čia prieši trauktis į rytu, o paskui, savo rėžt, émė vis labiau spausti rytių žiedo dalį. Todėl pamažu tarp Minsko ir Naugarduko susidarė

kitas žiedas. Motorizuotieji daliniai tol laikė čia apsupę priešą, iki juos pamažu pavadavo atlikę savo uždavinį vakariniam žiede pėstininkai. Po to jie tuo pradėjo veržtis toliau į rytu, o pėstininkų dalinių puolė apsuptąjį antrame žiede priešą.

Tų kautynių lyginimą su Tannenbergos kautynėmis Soldanas vadina nesamone. Tų dviejų kautynių negalima esą lyginti jau vien dėl ju skirtingo masto. Be to, Tannenbergos kautynės nebuvusios lemiamos. O

Dvilypės Baltstogės ir Minsko kautynės iešiančios į istoriją kaip pasaulinės reikšmės sprendimas.

Ir Suomijos fronte smarkiai prasilažta

Helsinki, VII. 18. E. Valstybės informacijos biuras praneša: Iš patikimų šaltinių patirta, kad prasidėjęs šio mėnesio 10 d. suomų kariuomenės puolimas Ladogos ežero srityje, Karelijoje, jau davė leiamiam rezultatą. Po vietinio pobūdžio laimėjimui mūsų kariuomenėi pavyko dabar atlikti visiška prasilažimą. Stambioms priešo jėgomis atkirstas kelias. Kovų metu keletas mūsų kariuomenės da-

linių per šešias dienas nužyglavo 150 kilometrų. Šiuo metu vyksta mūsų okupuotų sričių valymas.

PRANCŪZIJAI TARASI SU TURKIJA DĖ

Studentiškieji bolševikinio laikmečio prisiminimai

„Sutems tam si naktužėlė...“ Išmetė kaip studentą – liko kaip profesorius...

Skaudžioji Lietuvos istorija prasidėjo kaip tik tą dieną, kai tūkstančiai Lietuvos universitetų jaunimo buvo užvertę knygą ir po darbingų mokslo metų ruošėsi vykti į savo téviškės vasaros atostogų: 1940 m. birželio 15 d.

O kai rudenį sugrižo, universitetas buvo truputį pasikeitęs. Kampai ir sienos dar vasaros metu žydelių prikabinėti rusų ir žydų kalbom užrašy, išmestos visos studentų vitrinos, o studentai bent kelis kartus padaugėjė žydų. Viršum vienos iš geriausių auditorijų durų blizgėjo tik ką nutepita iškaba „Marksizmo – leninizmo katedra“, ant kitos „Marksizmo – leninizmo seminaras“, toliau vėl – „Marksizmo – leninizmo biblioteka“, „Žydų kalbos ir literatūros seminaras“ ir kt.

Kauniškiai studentai po birželio 15 iš bendarbučių buvo išmesti. Vilniečiai buvo laimingesni. „Švarų“ bendarbuti jie išlaikė dar visas atostogas. Tik prasidėjus mokslo metams žydai ir komjau nuoliai su čekos asmens charakteristikų pagelba, Vilniaus studentų bendarbučius pradėjo „valyti“. „Valymo darbams“ kvietėsi net karinių politrukų.

Studentai lietuvių buvo ištisais sarašais išmetami. Tuččius Vilniaus butus ir kambarius buvo užmę prigabenti GPU šnipai ir bolševiku komandiriai su „katušomis“. Išvarytieji iš bendarbučio studentai neturėjo jokios pastogės ir prieigaudos. Prisimena vienas gražus spalio vakaras, kai šie tremtiniai jau vėlyvą vakarą suėjo ant balkonų ir užtraukė: „Sutems tam si naktužėlė... kur aš nukeliausiu, nakvynėlė gausi...“ Ir dainavo nebe taip sau, o šiuos žodžius liejo iš širdies. I bendarbuti vis pludo žydų transportai.

Bendarbuti susimetė komjau nuoliai iškepė sienlaikraštalaikį „Raudonasis akademikas“. Visą demagogiją ir visą keiksmaždžių žodyną išlejė ant Lietuvos ir lietuvių studentų, raudonieji „žurnalistai“ vaikščiojo išdidūs bendarbučio koridoriais. Lietuviai negalėjo viso to pakerti. Vieną ryta laikraštalaikis – tebuvo didelė rašalo dėmė. Prasidėjo tardymai, skundimai. Žydai visaip gąsdino lietuvius – girdi, sušaudysia, išvarysių i Tarybų Sajungą. Bet kaltinimų nesuradovo... Tada dar žiauriai persekojo lietuvius. Kickvienas santūresnis bolševikius žydiškos demagogijos atžvilgiu lietuvis studentas buvo apsauktas „liaudies priešu“, „buvez vaiku“. Vadinas amasis

studentų komitetas buvo sudarytas tik iš žydų ir komunistų,

kurie išdidžiai jautė savo proletarinės valdžios galia. Neuzteko vien įtarinėti ir perduoti čekai lietuvius studentus: Vilniaus studentų komitetas pradėjo net bon komis dažyti bendarbučio sienas. Pats bolševiku organas „Tiesa“ paraše apie tuos savo igaliotinių „žygdarbius“. Iš komiteto keletas buvo išimti, bet palikti privačiai lietuvių studentų šnipais.

Jau gerokai prieš spalių revoliucijos iškilmes universitetų siejas buvo nukabintos šūkiai, raginančiai studentus vieningai demonstruoti už „tarybų valdžią, už nemokamą mokslo“. Buvo sudaryti studentų sarašai, nustatyta eitynių tvarka, žydai paskirti eitynių vadovais. Susirinko. Pradėjo žygiuoti. Vadovas, kuprotas žydus, ragino dainuoti. Žydeliai pradėjo karkti rusiškai „Jesl izatvra vaina“, – lietuvių užtraukė „Šeriai žirgelį“. Kilo samysis. Vadovas pradėjo šaukti lietuviams nutilti, o

žydukai nebežinojo, kaip perėkti lietuvius.

Lietuviai nutilo tik tada, kai žydeliai jau nebekarkino. Studentija artėjo prie raudonosios tribūnos; kai pirmoji kolona priartėjo, kažkas iš tribūnos sušuko, „Da zdrastuvjet sovietskaja studentija“. Kolona tyliai sušabždėjo ir vieningai suskambo „Nurink se-
sus... Linksmi mes griūsim į tévyne...“ Zmonės pradėjo šaukti va-

lio, tribūna buvo prirenkta, o vadovas dar labiau susiretė. „Sū-
ėsiu aš jus, svoliačiai“, – švokštė
pro dantis. „Palikt dainą!“ – li-
kės šalia kolonų riktelėjo, bet
tvirti kolonų žingsniai ir toliau
jungėsi su daina. Paskui, dar be-
eidami, žydeliai skubomis rašėsi
daug pavardžių į bloknotus. Po
šventės prasidėjo tardymai. Buvo
atleistas prorektorius ir suimta
daug studentų...

Bolševikinė universiteto tvarka studentams sukeldavo nemaža ir gražaus juoko, ypač visų studen-
tu nekenčiamiausias marksizmas leninizmas. Mat, privežtų profesorių bolševikams nepakako. Bu-
vo paskirti keli asistentai iš par-
sidausiu vietinių raudonųjų stu-
dentų. Ir dažniausiai tai nepavzy-
dingo pažangumo studentai. Stai,
Kauno universitete marksizmo-le-
ninizmo docentu buvo paskirtas
universiteto komunistų kuopos sekretorius, vienas iš prasčiausiu studen-
tu. Bet – docentas: aukštatumo kalba, gąsdina studentus. Kad ir kaip sukosi profesoriai,
marksizmo „docentas“ už ne-

pažangumą moksle iš univer-
sitetu buvo pašalintas.
Pašalintas, kaip studentas, bet li-
ko... kaip profesorius. Kažin ar
nors vienoj pasaulio šaly tokie kur-
rijozai pasitaiko. O čia – dar kiek
jis studentų „supiovė“ pavasari-
niuoje egzaminuose!

Birželio 13–15 d. išykdai gero-
kai pakrikštijo ir studentus. Die-
na po dienos žyda ir komjau nuo-
liai iškundinėjo geriausius lietu-
vius studentus, o mėlynkepuriai
čekistai juos rinko. Dėl to tie stu-
dentai, kurie liko, kaip vienas sto-
jo lemtingą valandą ginti tévy-
nės. Kaip liūtai jie kovėsi pirmųjų partizanų eilėse. Su mūsų stu-
dentais éjo kartu ir profesoriai i
kovą už laisvę. Štai, besikaudamas
dildyriškai žuvo doc. inž. Milvy-
das. Tarp išrikiuotų Kauno kapuo-
se partizanų kapų yra ne vienas
kuoklas užrašas „A. A. partizanas
studentas...“

O išvaduotojų tévynėj studen-
tais stojo prie kuriamojo darbo.
Šiandien ne vienas jų yra imones
administratorius, buhalteris, gai-
lestinoji seselė...

A. A. Prof. Dr. Kun. Jonas Totoraitis

Laisvės valandai bréidstant, birželio 22 d. Lietuva neteko jai atsi-
davusio darbininko ir mokslininko prof. Totoraičio. Velionis priklauso
tu žmonių ellei, kurie neleško pa-
saulio garbes ir pirmaja savo pa-
reiga laiko darbą, tarnavimą arti-
mu ir savo pastirkantį tikslui.

Prof. Totoraitis gime pasiturin-
cioje Zanavyko ūkininko šeimoje,
Biliūniškų k., Griškabūdžio para-
pijone, 1872 m. gruodžio 24 d.
Mokėsi Marijampolės gimnazijoje,
baigė Seinų kunigų seminarija
(1895) ir, kiek laiko vikaravės
Daukšiuose ir Šunskuose, išvažia-
vo Šveicarijai studijuoti. Fribur-
go universiteta baigė (1905) istorijos
daktaro laipsnį, parašė dis-
sertaciją „Die Litauer unter dem
Koenig Mindowē“.

Grižęs Lietuvon, vėl tapo vikaru,
kol, arkiv. Matulevičiaus pakvies-
tas į Petrapili, stoją į Marijonų
vieniolyną (1910). Netrukus buvo
paskirtas Seinų kun. seminarijos
dildyriškai žuvo doc. inž. Milvy-
das. Tarp išrikiuotų Kauno kapuo-
se partizanų kapų yra ne vienas
kuoklas užrašas „A. A. partizanas
studentas...“

O išvaduotojų tévynėj studen-

tais stojo prie kuriamojo darbo.
Šiandien ne vienas jų yra imones
administratorius, buhalteris, gai-
lestinoji seselė...

Grižęs Lietuvon pradėjo rašyti
veikala „Katalikų bažnyčia Pabali-
tij“. Bolševikams užplūdus Lietu-
va ir negalestingai išvaikius Ma-
rijampolės marijonus, profesorius
persikelė į savo téviškę ir tesė dar-
bą toliau. Parašė ligi 18 amžiaus.
Nespėjė baigti savo darbo mirė
Širdies liga ir birželio 24 d. palaido-
tas Griškabūdžio kapuose.

Velionis buvo labai kuklus, bet
nepaprastai darbustas. Spaudoje,
rašydamas labai išairiai, bet daugiausia
istorijos, klausimais, jis nuolatos dalyvauja nuo 1905 metų.
Paskutiniai metais gyvenimą gyven-
damas téviškėje, jis teturėjo vieną
norą – vėl grįžti Marijonų bibliotekos
iškūrė Marijonų klasikinį gimnaziją Sei-
nuose (dabar Lazdijuose). 1921 m.
Marijampolėje iškūrė Marijonų
klasikinį gimnaziją, kuriai vadovo-
avo ligi 1938 m. drauge eidamas
profesoriaus pareigas Lietuvos
universitete (1923 – 1937).

Dr. A. Kučinskas

IŠ visos Lietuvos

KYBARTAI

Tikroji karas padėtis pasi-
reikškė ketvirtą valandą, kada
vokiečių lektuvali numetė ke-
letą bombą. Bolševikai iš karto
pakrikiko ir nustojo nuovokos. Nie-
ko nebepradėjo nei mirties zona, nei
sargybos šunes, nei „nepaprasatas
karingumas“. Vokiečių kariuome-
nės tankai peržengė Lazdoros upelį, ir, iš abiejų pusų aplenk-
damai Kybartus, nuvažiavo Kauno link. Bolševikai taip staigiai buvo
užklupti, kad nesuspėjo išvēžti ne
savę „katiusę“. Taip pat nesuspėjo
padaryti nuožmų žudynių. Tiesa,
kai kurie komunistai bandė atsi-
šaudyti. Tačiau su jais neteko il-
gal kariauti. Kaip tik žengė į mie-
stelių vokiečių kariuomenę, žmonės
vėl atgijo viltis, kad sugrižta tvar-
ka ir teisė. Pastarosios prie-
pat karą dienomis bolševikai buvo
visai pablūdė. Iš Kybartų apylin-
kės jie išvēžė apie šimtą lietuvių.

BARTININKAI

Bartininkų miestelis, kuris yra
maždaug 15 km nuo vokiečių sie-
nos, jau pirmajai karos dienai apie
9 val. ryto su gélémis sutiko vo-
kiečių armiją. Karas praėjo lai-
mingai – miestelis nenukentėjo.
Vos prasidėjus karui, raudonar-
miečiai pakrikę spruko Marijam-
polės link.

Apylinkės gyventojai be galo
žiaugėsi sulaukę tos valandos,
kurių ištisus metus, kësdami ne-
žmonišką bolševiku skriaudąs,
laukė.

Dabar gyvenimas eina norma-

liai. Uždininkai džiaugdamiesi dirba
laukų darbus.

Iš Bartininkų apylinkės daug
taurių šeimų bolševikai išvežė į
SSSR gilumą. Gyventojai laukia
žinių apie juos.

RAMYGALA

Anksčiau birželio 22 d. ryta iš-
girdė pirmuosius išlaisvinimo šū-
vius, ramygalių išvėžė į
SSSR gilumą. Gyventojai laukia
žinių apie juos.

GELGAUDIŠKIS

Birželio 22 dienos ryta gelgau-
diškai lietuvių sutiko su dideliu
džiaugsmu. Pamate skraidančius
vokiečių lektuvus ir bégančius
„nenugalimosios“ armijos karius,
vietos partizanai pradėjo veikti.
Buvo užimta kompartijos būstinė,
paštatas, milicia. Partizanas Al-
fonzas Grygelis norėjo nuginkluo-
ti milicininką, bet buvo jo nušau-
tas. Tai vienintelė auka Gelgau-
diškio miestelyje. Po to jau 9 val.
ryto miestelyje pasirodė ir vokie-
čių armijos kariai. Vietos žmonės
karius sutiko džiaugsmingai. Mer-
gaitės juos apdovanojo gélémis ir
pavažino.

500; Jono Garmaus, Antakalnio k. 500;
Juozas Mažonavičiaus 400; Stasio Ulbiko
300; Kun. Bugailė 200; Dr. Šeptučkinė
bažnyčios 300; Kun. Dęglė 200; Kun.
Zelio 200; Vladislavas Grigaitienės 300;
Džidoriai Stonio 200; Alesis Dailydaitės
300; Petro Cimbalo 200; Nellišo Sirgedo
200; Andrius Slanauskis 200; Bruno
Kalvalčio 100; Mažeikis 100; Vinco Pe-
trikalčio 100; Povilo Mikšionis 100;
Rožės Rinkevičienės 150; Eduardo Jo-
valio 100; Zvicoždė 100; Juliusas Bulnio
120; Jurgio Banaidė 100; Tel. Nace-
vičienės 100; Agotos Kulavienės 100;
Juozas Vėbros 100; J. Atkočiūno 100;
Elenos ir Felikso Latunaicių 100; Ka-
zimiero Ziliškio 100; Juozas Bičiūno 100;
Eduardo Jasutukevičiaus 100; Večyslovo
Dorydovo 100; Prof. Kupčinsko 150; Pe-
tro Kalpoko 100; Juozas Steponavicius
100; Veronikos Šarauškienės 120; Bro-
nės Marmulaitytės 100; Jono Kalvalčio
100; Ceslovo Stasulio 100; Gyd. Petro
Zilius 150; Juozas Mareco 100; Dr.
Slurkaus 150; Elenos Vaščiūnienės 100;
Ragaičienės-Bielūnienės 100; Dr. R. Masals-
kis 100; Antano Paulausko 100; J. Pon-
tadijo 100; J. Deknė 100; Balio Stepo-
navičiaus 200; Vando ir Kosto Meškaus-
kių 100; Vyto ir Algirdo Lukošaičių 100;
Onos ir Apolionijos Raščių 100; Elenos
Vaščiūnienės 100; Ragaičienės-Bielūnienės
100; Dr. R. Masalskis 100; Antano Paulausko
100; J. Ponadijo 100; J. Deknė 100; Balio
Steponavicius 200; Vando ir Kosto Meškaus-
kių 100; Vyto ir Algirdo Lukošaičių 100;
Onos Dubošinienės 300; Juliusas Žuko
100; J. Baltrušaičio 100; Jurgis Sajaumo
100; Išairių asmenų, ankojusių mažiau kaip
100 rublių – 5499,95 rb.

Iš viso nuo VII. 7 iki VII. 14 surink-
ta 9379,56 rb.

Nemunas žemiau Dyareliskio

FAUSTAS KIRŠA

Vingusis Nemunėlis

*Daugel upių apdainuoja
Dainių tšrinktu,
Tik, vingusis Nemunėlis,
Nėr tokio kaip tu.*

*Zydraakės lietuviatės
Puošias vainiku
Ir dainuoja Nemuneliui:
Nėr tokio kaip tu.*

*Kai karai ir maras siautė,
Mirė daug sūnų,
Plovei ašaras motiliu,
Nėr tokio kaip tu.*

*Pilys amžinos ant kranto
Rodo daug laikų,
Milžinų kovom prakalba,
Nėr tokio kaip tu.*

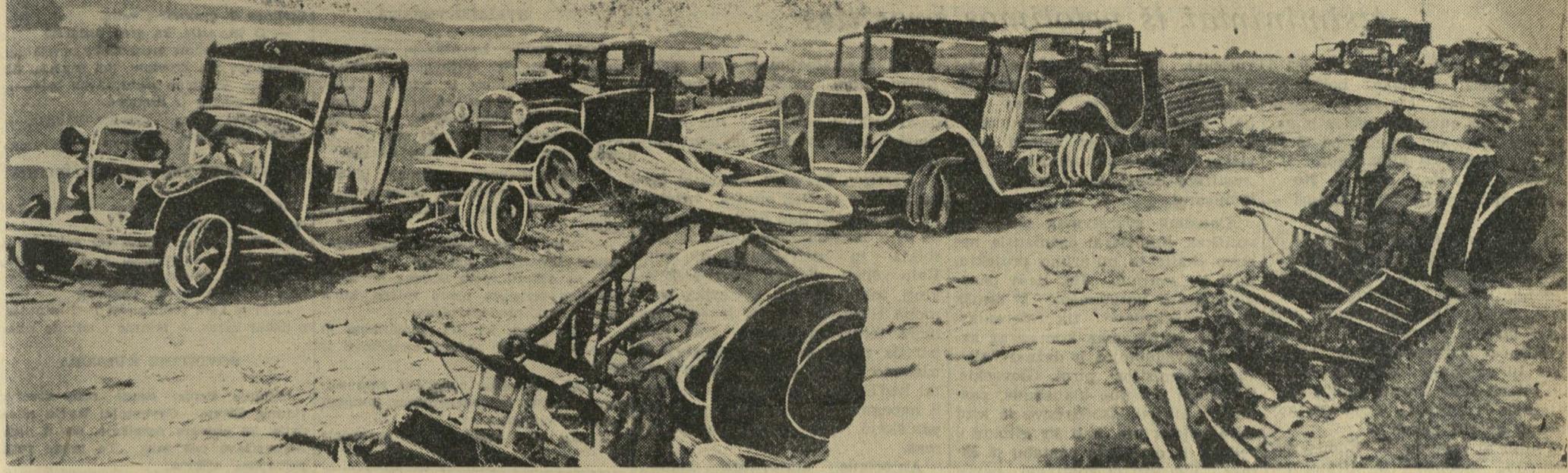
*Laisvės ir vergijos dienos
Nuplaukė kartu;
Tas užmirš gal, kas negimės,
Nėr tokio kaip tu.*

*Kloniuose linų žydrumas,
Rūtos prie langų,
Tu paguodi, tu apsaugai,
Nėr tokio kaip tu.*

*Kiek susėmei, kiek nuplovet
Ašarų karštū,
Tu žinai nuo pat senovės,
Nėr tokio kaip tu.*

Aukos nukentėjusiems dėl karo, partizanams ir tremtiniams

Liet. Raud. Kryžiaus Vyr. Igaliotinio Istaiga nuo VII. 7 d. iki VII. 14 d. yra surinkusi aukų per L. Banko Kauno skyrių ir save Istaiga iš šių

Raudonosios armijos palikimas ties Kaišiadoriais

Lietuvių karių išgyvenimai bolševiku armijos suirutėje

Bendri skausmai ir lūkesčiai išugdė broliškiausią lietuvių bičiulytę

Kas yra bolševizmas iš esmės, gerais gali pasakyti tik tas, kas pats jis yra išgyvenęs, pats savo kaičiu patyres. Cia niekas tiek nepadės, nei jokios knygos, nei — kad ir gražiaus — aprašymai, kiek paties patyrinai, igytoji praktika. Imkime kad ir lietuvių kariuomenė — kas iš jos buvo prieš metus ir kas darbar, raudoniesiems pavaldžius, iš jos beilė? Paklausite lietuvių karui — ir jų kiekvienas, išskyrus vieną kitą išgamą ar karjerista, raudonųjų pažadų paviliota, pasakys, kokius kryžiaus kelius gavo per tą laiką nueiti lietuvių ginklo pajėga — pradedant pernykščiais tuščiais Paleckio, Gedvilos, Vitkauskos ir kt. žodžiais ir

baigiant tiesiog tragiskomis prieš pat prasidedant karui dienomis,

kada, sulkvidavus vad. lietuvių korpo vadovybę ir daugybę samoninguju karių, tolau taip gyventi pasidare tiesiog nebeįmanoma. Tačiau tai — karo istoriko dalykas. Ola tuo tarpu duosime tik vieną kitą palaidą epizodą iš lietuvių karių gyvenimo karui prasidėjus, — lietuvių, prieverta pajungtų raudoniesiems.

Tiem, kuriems dar pasisekė vienokiui ar kitokiu būdu išlikit „nesulikviduotiems“, sunkiausios dienos — po garsiojo pirmojo vežimo birželio 14—15 d. Tiek poligone, tiek igulose visi sekami kiekviena me žingsnyje, visur pilna šnipu, bet, ir iš tų pačių vienas kitas „uzverbotas“ pranešinėti ką įtartina

prieš bolševikus veikiant pastebėjus. Iš Rytų atgabent kariai paskutiniu laiku buvo aprenget lietuvių karių uniformomis. Tačiau iš jačių, kaip vėliau pirmosios karo dienos parodė, nepasitikėjimas dižiausias, nes čekistai buvo pristaityti saugoti net karo lakūnams reikalingą benziną, traukinius etc. Lietuvių kariai paskutinę savaitę buvo siunčiami į sargybą be šautuvo, tik su durtuvu ir kastuvėliu. Tačiau ir visa tai tik dar daugiau susitirpino lietuvių pasiryžimą ir rodė, kad netrukus „kas nors turėbūt“. Ir tas „kas nors“ — visu džiaugsmui, nes tai reiškia išsivadavimą valandą — pasirodė tikrai netrukus. Koks lietuvių karių dižiaugsmas, sužinojus apie tą lemtingą valandą, sunku ir apsakyti. Štai atskrenda vienas po kito visa eilė vokiečių léktuvu. Pasigirsta ausis kurtina, ypač geležinkelio mazguose ir kryžkelėse, bombų sprogimai. Paskum kruša pasipilia iš léktuvų kulkų lietus — žmonės pakelėse krinta krūvomis, tačiau lietuvių, nepaisydami to, kad kulkos gali ir juos kludyti, slapstytis nemanė, tik užverte galvas džiugiamis akimis sekā tuos kaip žaibas vikrius Messerschmittus.

Paskum kiekvieno mintis — kaip nors greičiausiai išsprūsti pas sausvikius. O tų būdų atsirado šimtai. Nemaža jų žuvo, vis dėlto žymiai dalis laimingai paspruko į Vilnių. Tolau traukdamiesi bolševikai tuos lietuvių karius, kurios pasiėmė su savimi jėga ir kuriems nepasisekė paspruktis.

Vokiečių pasirodymas buvo netiketas ir labai stalgus. Nuoju bolševikai bėgo kaip nuo ugnies. Pirmoji vokiečių kolona, kuri strėlėmis ar tam tikrais kyliais sminga į priešą, visur ji negalestingai triuškindama, pasižymi tiesiog neigindėta drasa ir būklumu. Daugelis tos kolonus dalyvių jau užgrūdinti ankstesniuose žygiose, turi geležinius kryžius, yra dalyvavę karo operacijoje Lenkijoje, Prancūzijoje, kiti dar ir Balkanuose. Jie, gali sakyti, tiesiog ieško mirties ir lenda į pačias pavojingiausias vietas, kirsdami pačiuose centruose priešas mirtinus smūgius. Tai kovotojai, kurie nežino, kas yra batė ir nepasisekimas. Nors bolševikų karių ir lietuvių uniformos buvo tokios pat, bet tie tuo pat išsiširdavo, kurie lietuvių, o kurių ne.

Būtu galima daug prirašyti apie nepaprastą drasą Karo Mokyklos kap. Puknio, nukato bėmėginant prasiveržti pro patį raudonųjų centrą, apie karo gyd. leit. Zinių, kuri sudraskė politruko mestą granata, apie divizijos gyd. D., apysenę žmogų, pabėgusį nuo raudonųjų ir 3 valandas išlindėjusį po krūmu vandenyn ir negavusį net slėgos, ir apie visą eilę kitų žinomų ir nežinomų lietuvių karių, kritusių didvyrių mirtinių už giminėja tėvų žemę. Tačiau ši karta ne tai mums rūpi, — panašiu epizodu yra kur kas daugiau ir net žymiai ryškesnių, — čia iškeliamame tą nuostabiausiu vingumo dvasią, kuri jungė lietuvių karių išgyvenimą.

tuvi su lietuviu pavoju ištikus ir paskiau lemtinai valandai išmušus, ir ta retą sutarimą, pasiryžimą ir entuziazma, kuris savosios šalies gynėjus lydėjo ir tebelydi per visą tą išsivadavimą ir dabar atskirimo laiką. Kai penktadienį, atskyrė komsomolcus, daug karių nepaprastai „ausmingai“, koja į koja, atžyglavo į tikrąją sostinę Vilnių, nuo lietuviškos sutartinės aidėjo mūrai ir kloniai, ir neatsirado nė vieno, kuris būtų sakęs, kad jam per sunku žygiotį, nors beveik visų kojos buvo pūslėtos arba ligi kraujų nugaruotos. Visų nepaprastai didelis entuziazmas ir didelis

pasitenkinimas. Dabar ir maištas geras, ir duona gardi, ir visa kita — gera, nes visi žino, kas yra bolševikiskas rojus, — ir visi nori kuo pozityviausiai prisidėti prie vokiečių kariuomenės išvaduotosios Lietuvos atstatomojo darbo. Pirma buvo visi verčiami vadintis draugai, bet draugais iš tikro nebuvu. Dabar draugais vadintis niekas neverčia, bet tarp karių yra broliškiausi, ruoširdžiausi santykiai, užmegztai ir užgrūdinti kovos ugnyne. Tas nuostabus darnumas, ryžtingumas ir susiklausymas tebūnie pavyzdžiu ir kitose srityse, jei kur dar jo ne tiek būtų.

Kaip Maskva kišosi į Suomijos vidaus reikalus

panaikinimui.

Sovietų vyriausybė reikalaujanti iš Suomijos vyriausybės apsigalvoti, prie kokių pasekmii numatomojį sutartis galinti privesti, jei tokia su bet kuria svetima valstybe, išskaitant Švediją, būtų sudaryta. Gruodžio 14 d. Švedijos pasiuntinio Maskvoje padarytas demaršas, kurio norėta įtikinti Sovietų vyriausybę dėl jos pažiūros klaidingumo, nepasisekė. Švedijos pasiuntiniui buvo pranešta apie Suomijai tuo klausimu padarytą pareiškimą.

Vokietija, kaip paaiškėjo iš oficialaus Švedų pareiškimo, taip pat buvo paimoniuota dėl Švedų suomų plano.

Išsaukė Maskvos pasipriešinimą.

kadangi tokia defenzyvinė sąjunga, sovietų vyriausybės nuomonė, esą prieštarautų Švedų ir suomų vyriausybės neutralumo politikai ir būtų nukreipta tik prieš Sovietų Sąjungą. Vis dėlto, susidomėjimas Švedų suomų bendradarbiavimu ir tolau pasilikto. 1940 m. spalio mėnesį buvo gržta prie artimesnės bendradarbiavimo minitės, ir ši kartą nebe vien apsigyrimo politikoje, bet, kaip tokio bendradarbiavimo salyga, ir užsienių politikoje ir kai kuriose ūkiu arityse. Spalio mėnesio gale galima buvo konstatuoti, kad Stockholm ir Helsinkio vyriausybės buvo pasirengusios tą reikalą pradėti svarstyti. Tačiau Sovietų Sąjungos nusistatymas buvo tokas pat, kaip ir metų pradžioje. Gruodžio 6 d.

0.30 val. naktį Molotovas pasikvietė į Kremlį Suomijos pasiuntinį.

kuriam pareiškė, kad esanti daroma sutartis, kuria Suomijos politika būstanti priklausoma nuo Stockholmo. Tatai, sovietų vyriausybės pažiūra,

Tokio. E. „Domei“ agentūra praneša iš Bangkoko, kad šiuo metu amerikiečiai Singapūre stato didelę lėktuvų monavimo imone, kuri aprūpins anglų oro pajėgas Malajų pusiasalio valstybėse ir Burmą.

Singapūre jau dirba daug Jungtinės Valstybių technikų.

Kaip sovietai sabotavo Baltijos vokiečių perkėlimą

Taip, pvz., vieno repatrianto ties Bielsku ūkis su trobesiais buvo ivertintas 700 zlotų, nors jis buvo vertas mažiausia 10.000 zlotų. Sovietų atstovai laikėsi principo teprisažinti tik 10 proc. vokiečių ivertinimo. Laisvas pardavimas buvo uždraustas, užtardant sovietų karininkai „pirkdavo“ tokiu būdu, kad jie daiktus pasiūmdavo ir nieko nemokėdavo.

Jeigu su repatriantais iš Besarabijos bolševikai dar elgesi atsargiai, tai po keleto mėnesių su Lietuvos vokiečiais jie parodė visą iprastą niekštystę.

Jau Besarabijoje buvo bandoma daugelį vokiečių užverbuoti GPU šnipinėjimo tarnybai, čia gi grasingant jėga tūkstančiai buvo verčiamai šnipinėti ne tik Sovietų Sąjungoje, bet ir persikėlus į Vokietiją. Tam tikslui buvo vartojami gerai žinomi GPU šantažo triukai.

Pvz., vieną dieną Kaune suėmė repatrijantai K. ir pakišo jam tariaus dvięjų sovietinių liudininkų parodymus, pagal kuriuos jis buvo įtaromas žmogžudyste. Po to jam buvo nupasakota, kas jo lau-

kia GPU požemiuose, kad jam išpirsty būsių išsiašintas kraujas ir t. Po šešių valandų tardymo K. buvo pareikšta, jog jis tų kančių išvengsias tik tada, jeigu jis apsilims Vokietijon nuvykės reguliarai teikti žiniasklaidos GPU.

I skundus sovietų įgaliojimai atsakinėdavo blankai išsisukinėdami. Pažymėtina, jog persikėliantiems iš Lietuvos sovietų karininkai ir GPU valdininkai dažnai patelkdavo klausimą:

— Ko jūs dabar kraustote? Dabar mes jau esam Lietuvoje, po pušes metų būsim Berlyne!

Taigi, tie sovietų valdininkai buvo tvirtai įsitikinę, jog Maskva netrukus Reichą puls.

Baigdamas Hoffmeyeris rašo: „Repatriacija iš Lietuvos, o taip pat ir iš Latvijos—Estijos yra nesibaigianti grandinė samoningu susitarimų laužymu iš sovietų pušes. Sovietinių vietų velkimo būdas aiškiai irodė, jog sovietai niekad rimtai nežiūrėjo į draugystę su Reichu, bet kad jų veidmai- nystė tarnavo tik vienam tikslui — tinkamu momentu užpulti Reichą iš užpakalio“.

Prancūzijoj valomi komunistai

PARYZIUS. E. Siekiant pašalinoti iš viešųjų pareigų visus nepatikimus elementus, kurie priešingi naujajai prancūzų politikos tvarkai, admiralas Darlanas, laikraščiu Ziniomis, atleido buvusį vidaus reikalų ministerį Dormoy, dabartinių vyr. patarėją Montlucone. Vykdant šią priemonę pranešama, kad Senos departamento prefektas atleido visus tarnautojus, kurie buvo komunistiškai arba gaullistiškai nusistate.

Tokio. E. „Domei“ agentūra praneša iš Bangkoko, kad šiuo metu amerikiečiai Singapūre statuojant lėktuvų monavimo imone, kuri aprūpins anglų oro pajėgas Malajų pusiasalio valstybėse ir Burmą. Singapūre jau dirba daug Jungtinės Valstybių technikų.

Aš dalyvavau Liaudies Komisarų Tarybos posėdy...

Atsiminimai iš netolimos praeities

Ne visi turėjo progos patekti į aukščiausias istaigas bolševikų šeimininkavimo Lietuvoje metu. Tos istaigos buvo savo išskos ir gana įdomios, todėl apie vieną iš jų čia noriu suteikti kiek žinių.

Gaunu paliepināt ginti L. Komisarų Taryboje vienā nutarimo projekta.

Tai būta nedidelės reikšmės ūkiško reikalui, kuris iš esmės neturėjo eiti iki aukščiausio „Respublikos“ organo. Tačiau bolševikų santvaroje neretai juokingai menki reikali būtinybė turėjo būti nutartis Komisarų Taryboje. Pav., pirkimas 10 geležinių vamzdžių garo katilui už kelis šimtus rublių Latvijoje be Latvijos L. Komisarų nutarimo apseiti negalejo.

Paskirta valanda L. Komisarai, „partijos žmonės“ ir ištrauktu i dienotvarke klausimu referentali pradėjo rinktis kas į posėdžių salę, kas į laukiamajį kambarį prie šios. Šias eiliutes rašanti patoka i laukiamajį kambarį. Cia daugiausia sėdėjo istaigu atstovai, bet pasirodydavo ir patys liaudies komisarai. Kai kurie iš ju pasisveikindavo su pažystamais, kitū, pasipūtė kaip kalakutai, praeidavo pro šalį „nepastebėj“ net geru pažistamu.

Prieš pat posėdžio pradžią į laukiamajį kambarį įėjo pareigūnas ir pranešė, kurie klausimai bus svaromi visu pirmu, ir pakviestę atitinkamus referentus į posėdžių salę, o kitims liepė palaukti. Aš iėjau į posėdžių salę tuoju, nors mano klausimas buvo dienotvarkės vidury. Idomu gi susipažinti su tokia „garbinga“ istaiga iš viso.

Komisarai ir kiti posėdžio dalyviai salėje buvo taip susitvarkę. Priekyje

gale ilgo stalo sėdėjo tarybos pirmininkas p. Gedvilė.

Greta jo iš kairės ir dešinės kėdės buvo paliktos tuščios referentams. Iš dešinės už stalo ir kiek toliau nuo jo sėdėjo didelė grupė, iš viso keliolika žmonių, „partijos atstovų“. Tai buvo vieni rusai su „rubaškėmis“ ir žydai. Kitas vietas apie ilgą stala buvo užemę L. komisarai. Jie buvo ne vieni, bet su savo „pavaduotojais“. Kaip žinoma, komisarų daugumas buvo lietuvių. Juos globojo ir valdė ju „pavaduotojai“. Iš viso apie stala susėdo 1. komisarų, jų „pavaduotojų“ ir „partijos žmonių“ 45 asmenys.

Prasidėjo posėdis. Pirminkinas rusų kalba perskaite dienotvarke. Pasirodė, kad Lietuvos 1. Komisarų Taryboje posėdžiu metu buvo vartojama vien rusų kalba.

Per visa kellas valandos trukusi posėdžių neteko išgirsti né vieno lietuviško žodžio, nors ne vienas komisaras ir ypatių referentai menkai temokėjo

V. KEMEŽYS

Pasiens raudonųjų replėse

Bažnyčia ruošesi keltis į kluonus

Raudonuji gyvuliukumas bažnytiniu apeigu atžvilgiu pranešdavo viška, ką galima buvo laukti. Karininkai ir kareivai niekuomet nepagerbdavo laidotuviu procesijos. Atvirščiai, jiems laidotuvės dažnai keldavo juoką. Girdėdami varpu skambėjimą, jie pasityčiodami klausinėdavo, kam tas skambinimas, kiek už tai populi buvę sumokėta. Tieki laidotuviu, tiek kitu bažnytiniu procesiju metu ne tik stovėdavo su kepurėmis, bet ir rūkydavo. Todėl retos išimties žmones nepaprastai nustebindavo. Vieną sekmadienį pamaldų metu paslapčiomis į bažnyčią išmuko kareivis, krito keliu kartus ant kelių, paskum pravoslavų papročiu į visas nuses nusilenkė ir tuoju išėjo. Žmones tas ivykis sujaudino, nes matė giliai tikičio Rusijos žmogaus tragediją.

Pavasaris sutampa su gegužiniu ir kitu pamaldų laikotarpiu. Komisarus, greta pat bažnyčios dirbusius, tai labai erzindavo ir nervindavo. Girdi, čia jie dirba iš paskutinių, o gyventojai, išsi-

rusiškai. Net kada aš ne viešai kreipiaus į p. Gedvilą lietuviškai, klausdamas, kokio ilgumo turi būti pranešimas, man buvo atsakyta rusiškai. Matyt, kalbėti lietuviškai ten buvo laikomas savotišku, susifrenprijimu“, kurio vengė ir 1. komisarai.

Klausimų svarstymas buvo savotiškas. Komisarai dažniausia nebuvo skaitė to nutarimo projekto, kuri jie svarstė. Jie, tiesa, pasakius, juo ir nesidomėjo. Iš esmės si tą pasakydavo tik referentas, kartais atitinkamas komisaras arba jo pavaduotojas ir dažnai Valst. Plano Komisijos pirm. Glogackis. Svarstant ūkiškus klausimus, pastarasis aiškiai išskirdavo iš kitu savo kolegu tuo, kad jis giliost i reikala ir darydavo pastabų iš esmės. Visi kitū ir ypatingai „partijos žmonės“ apie svarstomą refakta mažai tekalbėdavo ar visai nelabédavo, o vetejo to

smarkiai nupuldavo iš istaiga, kurios klausimas būdavo svarstomas.

Tai buvo garsioji „samokritika“. Dėl to į posėdį iš istaigu ateidavo ne vienas, bet 2 – 3 referentai, kad galėtų sėkmingesiai gintis. Puolimų metu būdavo iškeliami nematyti dideli istaigu apsiliečimai ir nesusitvarkymai, bet viskas baig-

davosi pasikalbėjimais savo tarpe. Kuriu nors didesniu pakeitimui išstaigose ir ju vadovybėje neradavo reikalo padaryti, nes jas gitvarkė „savi žmonės“ ir „geri partiečiai“.

„Partijos žmonės“ smarkiai buvo užpuolę ir šias eiliutes rašant, kai jis pasakė, kad Sovietų pramonė N - mašinų negamina ir kad reikia ju išsirašyti iš užsienių. Kaip vėliau tiksliai pavyko išaiškinti, tokiu mašinų bolševiku pramonė tikrai negamina ir aplie jas maža teturi supratimo. Ta pati partija vėliau leido jas išrašyti iš užsienio, tačiau viešai kalbėti aplie tai, kad Sovietų pramonė kai gali nepagaminti, kaip iš to posėdžio paaiškėjo, yra didelis nusikaltimas.

Autoriaus atstovautą išstaiga smarkiai puolė tas pačios komisaras, su kuriuo išstaiga glaudžiai bendradarbiao, pateikdamas 4 kaltinimus. Kada išstaigos atstovas pateikė neginčytinį irodymą, kad

tuo, kuo jis koština išstaiga, kai-
tas jis pats, nes jis neleido tai
padaryti,

arba pats turėjo padaryti, kito vi-
suotinės juokas, ir komisaras ne-
gavo net žodžio pasiaiškinti. Aplau-
mai 1. komisarai Sovietų santvaro-
jų aukštai nevertinami ir negina-

puolimo pavoju. Paklaustas apie „juodųjų sarašą“ prekybai su Pietų Amerika, prezidentas atsakė, kad šis sarašas yra nepastovus, t. y. kai kurie vardai būsia išbraukti, o kiti išrašyti. Palietus generolo Marullo pareiškimui, kad yra suplanuota išteigtis aerodromus į Pietų Amerikos kraštutose, prezidentas Rooseveltas atsisakė ką nors smulkiau tuo reikialu pasakyti, tačiau pažymėjo, kad tokios priemonės yra suplanuotos visiems strateginiams punktams.

**BUVUSIOSE ANGLIJOS BAZĖSE
ISIKŪRĘ AMERIKIECIAI**

VAŠINGTONAS. VII. 18. ELTA. JAV laivyno ministerija praneša, kad atramos bazės Argentinoje (New Foundlande) ir Trinidade yra visiškai iengintos. Argentina, kaip Associated Press praneša, priešingai ankstesnėmis žiniomis, bus ne tikta oro laivyno bazė, bet ir karalavyno bazė, kurioje bus kuro pažymėjimai. Čia taip pat bus galima atlikti lengvą visų rūšių karo laivų remonta. New Foundlando bazė jau visiškai perimta, tuo tarpu Trinidadas forma- li JAV laivyno bus perimtas rugiūlio 1 dieną. Abi atramos bazės,

ir subadydami, o klebonui Balsiu dar diržą iš pečių išpiaudami ir prie medžio į prikaldami. Sita, šiurupu, pasibaigė teroro akta, ne tik gyventojai sutiko su siaubuo perimtomis sielomis, bet ir vokiečių kariai, kurie buvę budeļų darbo išdavas fotografavo ir filmavo, stebėjosi ir piktinosi šiuo neįtikintu žiaurumu. Tragiškesnis žiūrykis yra dėl to, kad kai kurie klebonai draugai, lyg nujausdami nelaimę, patarė jam laikinai kur nors pasišalinti. Tačiau klebonas atsisakė slėptis, nes jo sažinė esanti rami ir jis nieko niekam nesas skolingas, kad su juo galėtų atsiskaitinėti. Tokio išsitikinimo vedamis, žuvo nuo bolševiku budeiliškos rankos daug pasitikėjusių taurių lietuvių.

BAISIOJI NAKTIS

Pasienyje jau birželio 13 d. va-
kare pasirodė įtartinių gyvas čekistų zujimas. Vilkaviškio čekos „dėžė“, kaip žmonės baimingai vadindavo čekos nusidėvėjusį automobili suimišiemis, šniokšda-
ma lakstę iš vienos pusės į kita.
Tačiau gyventojai sumigo ir tik iš
ryto buvo pritrenkti baisios nau-
jienos. Žmonės anksti ryta telkė-
si būreliais ir su ašaromis akyse
pasakojo, kiek šeimų ir kaip bu-

Tarybinės pabiro

STALINO PENSJA

pagal Stalino konstituciją, kiekvienu senatvė turi būti aprūpinama. Paseno karta karvė, arklys ir asilas. Laukė, laukė, kol kas jaš pasirūpins — belukdam su sudėvuo kaip šakalai, bet niekas ir paguosti neatėjo. Tada visi try. išstrengė pas Stalina teisybės ieškoti.

Tėvė Staline, — pirmoji prabilo karvė, — mes pasenome, pagal tamstos šviesia konstitucija turėtume pensija gauti.

— O ką tu gero padarei mūsų socialistinėi tėvynėi ir partijai?

— As dešimt metų išbuvo kolchoze, mažinai geriausiu plieno vaikus, kurie užaugo bus raudonarmiečiai...

— Na, gera, jei liks, paskirsiame. O tu, arči, ka gero padarei socializmu ir partijai?

— As penktočiai metų ant savo nu-
garos nešioju raudonarmiečius, tampa-
u vežimus, gurguoles.

— Jei liks, paskirsiu, — burbulėjo

Stalinas ir kreipėsi į asilą.

— O tu, asilė, ka gero padarei?
— As dvidešimt metų nieko neveikiau:
nešioju nei krovinių, nei žmonių, tik per visus rinkimus atiduodavau balsą už tamstos giminę ir draugus.

— Gera, puiku, — sušuko Stalinas, — skiri didžiausia pensiją.

MASKVOS IR BERLYNO TRAUKNIAI

Maskvos stotyje keleivis paklaus, kada išeis traukinys.

— Prieš karą vėliniavosi valanda, o dabar karas — vėliniai 7–8 valandas.

Tas pats keleivis greit atsidūrė Berlyne ir vėl to paties paklausė:

— Prieš karą vėliniavosi 1–2 minutes, o dabar karas — minutė į minute eina.

SOVIETINĖ KULTŪRA

Vilniuje kmeti slautė rusų atvežta vidių šiltinė. Gyventojai turėjo skiepyti, ka pirmiau nereikėjo, nes ši liga nesisevičiavo pas mus. Ta proga rusų politika aškinė:

— Kokia čia pas jus kultūra, kokia menka medicina. Pas mus kasmet nuo šiltinės skiepija.

PIER DAUG VANDENS

„Geraisiais“ arbūnintas laikais sutinku savo būčių, besinešančių pušę arbūzo.

— Na, sakyk, kaip atrodo, ar skanu?

— Gal būtų ir nebilogas dalkas, jei nebūt per daug vandens.

— O kai kur tas vanduo? — paklausiu būčių.

— Matal, arbūzai skirti propagandai, o sovietinė propaganda — grynas vanduo.

STACHANOVİETIS

Šeštą žmogus, o pro jį bėga darbininkas. Skrestantysis žaukia:

— Gelbėk, Gelbėk.

— Neturiu laiko: esu stachanovietis, skubu į darbą.

TRYS SAULĖS

Prie tvoros sustojo šnekūčiuojasi du kalmiečiai.

— O tai pavasarėlis šiemet, jau ge-
nuo, o dar kalmių reikia.

— Mat trys saulės šildo.

— Kokios?

— Dievo saulutė iš kuklumo pasislėpė už debesų — tegu kitos dvi saulės sa-
vo parodo, kai gall. Tai kai surėmė Stalino. Jis visą valandą trukusioje kalboje kalbėjo apie didžiąjų lemiajamą kovą, kurioje Europa kovoja prieš komunizmą ir su juo išvien einančias demokratijas. Jis kvietė falangos vadus su geležine energija budeti, kad būtų laikomasi moraliniu tautinės revoliu-
jos principu. Iškilmingas posėdis

jai priklausa ministeriai, prisiekė falangai, savo aukščiausiajam vadui ir ispanų revoliucijos principams. Po to kalbėjo generolas Franco. Jis visą valandą trukusioje kalboje kalbėjo apie didžiąjų lemiajamą kovą, kurioje Europa kovoja prieš komunizmą ir su juo išvien einančias demokratijas. Jis kvietė falangos vadus su geležine energija budeti, kad būtų laikomasi moraliniu tautinės revoliu-
jos principu. Iškilmingas posėdis

prisiekė falangos daina. Po to Franco dar ilgai tarėsi su savo ministeriais ir generalais.

Vietos komunistai po tos šiurpios nakties negalėjo žmonėms tiesiai pažvelgti į akis. Jie vengė priekaištingų gyventojų žvylgsnių. Karininkai ir komisarai, iki tol izoliuoti laikėsi nuo gyventojų, dar labiau jų šalinosi. Nepasitikėjimas tarp gyventojų ir raudonųjų, kuris versdavo prie šulinio statyti karines sargybas, kad vanduo nebūtų užnuodytas, dabar išsaugo iki nepaprastų ribų. Karininkų „damos“ kai kada iš netycių imdavo į nusiskusdavo, kad lietuvių Tarybų Sajungos tiesiog neaplankė. Bolševikams teke malšinti gruzinų ir kitas „karštines tautas“, bet tokio atkaklaus pasiprieseinimo nesutikė. Daug laiko busia reikalinga lietuviams palenkinti.

* * *

Piautuvas ir kūjis, tie atsilikimai ir visa triuškinimo bei naikinimo simboliai, nūn išvyti iš mūsų padangės. Atgijo tikri mūsų tautos simbolai — mūsų vėliavos spalvos ir į prieji besiveržiai Vytis. Bolševikų prisiminimai munymse nuolat kels budrumą dėl mūsų ateities, kad tik negrižtęs siaubingas tikrovės sapnas, kuris mūsų tautą tik metus slégė, bet tiek skausmingų žaizdų jos kūne atverė.

Stalinas jau ima ieškoti kaltininkų

Berlynas. E. Sovietų Sajungos aukščiausiosios tarybos paskelbtas dekretas apie karinių komisarų sovietu armijoje įvedimą vokiečių spaudoje vertinamas, kaip irodymas, kad GPU yra virtęs nevaržomu soviečiu armijos valdovu. Laikraščiai laiko tai nusimimino prie mone, kuri nors ir nebegalės sulai-kyti nuolat besiplečiančio sovietų karo pajėgų įrimo, vis dėlto, turinti padaryti išpūdžio pasauliui ir padėtai sovietuose fronte ir užfronte. „Voelkischer Beobachter“ ta proga pastebi, jog kariuomenė, kurios moralė yra jau smarkiai sukrėsta, tik tokiomis priemonėmis dar gali būti stumiamā į kovą. Ji galiai tik nebyliai aukotis, bet nebe- gali įšvengti sunaikinimo, arba, juo labiau, pasiekti kokį laimėjimą.

Pakėlė komisarus iki armijos despotų, iki gyvenimo ir mirties viešpačiu, sovietai pripažista, kad jie laiko pralaimėjimą neišvengiamu ir tik stengiasi nelaimėjančia kraujauka laimėti šiek tiek laiko.

„Deutsche Allgemeine Zeitung“ dėl minėto dekreto priežasčių rašo, jog naujas įvedimas komisaru, kurie bolševiku armijoje jau iš dailes buvo išnykę, dar kartą aiskai parodo bolševiku valstybės vadovybės nepasiskiriantį kariuonais, o iš antros pusės,

Jos paštangas bolševiku kariuonų grupių pralaimėjimą suversti kariuomenės vadovybei. Dabar padėtis yra vaizduojama

taip, tartum kariuoniams nepavy- kę palaikti drausmę ir norą kariauti. Kruvinas teroras, šnipinėjimas ir grasinimai turė dar dabar padėti paremti svyruojantį bolševiku kariuomenės pastata.

„Berliner Lokal - Anzeiger“ pa- reiškia, kad Stalinas dabar ieškas kaltininko.

Naujai Japonijos vyriausybei reiškiamas palankumas

Tokio, VII. 19. ELTA. Japonijos sostinės politiniai sluoksniai ir vi- sa spauda naujaji Konočes sudaryta ministerių kabinetą sveikina šiltais žodžiais. Buvo reiškiamas išitkinimas, kad kunigaikštis Konoé, teidamas ir stiprindamas sa- vo ligšiolinė politiką, dirbs ir toliu su tokia pat sekme, kaip ir iki šiol. Naujuju ministerių parinkimas Tokioje buvo palankiai sutiktas todėl, kad jie atitinka vis stiprėjanti Japonijos tautos pageidavimą padaryti Japoniją stiprią tiek viduje, tiek iš oro, siekiant iškrovoti Japonijai nepriklausomą poliitinę ir ūkinę padėti Rytų Azijos ūkinėje erdvėje. Spauda ypatingai reiškia savo pasitenkinimą tuo, kad Japonija tebesilaikys savo ligšiolinės užsienių politikos krypties. Laikraščiai pažymi, kad naujas užsienių reikalų ministeris, kuris kartu yra ir kolonijų ministeriu, yra geras laivyno žinovas ir turi daug prityrimo neprikla-

somo kariuonio ūkio plėtimo srityje, taigi yra pasirengęs kaip tik tiems uždaviniamams, kuriuos Japonijai tenka spręsti Rytų Azijoje.

ANGLAI PAREIKALAVO EVAKUOTI DŽIBUTI

Amsterdamas. VII. 18. ELTA. Londono radijo praneša, kad britų kariuomenės vadasis Kaire pasiunčės Prancūzų Somalijos gubernatoriui rašą, kuriame reikalavės evakuoti iš Džibutio motoris ir valkus.

VICHY. E. Penktadienį vakare buvo oficialiai pranešta, kad maršalas Petainas, admiralo Darlano pasiūlymu, iki šiol buvusi pramonės gamybos valstybės sekretorių Pierre Pucheu paskyrė vidaus rei- kalų ministeriu.

ROMA. E. I Rytų frontą pa- siusti nauji italių kariuomenės daliai, kuriems partijos sekretorius perdaivė juodmarškinų sveiki- nimus ir linkėjimus. Išvykstančiuosius karius palydėjo didžiulė žmonių minia, keldama jiems ova- cijas.

STOKHOLMAS. E. Buvusi dailiojo čiuozimo pasaulio meisterė norvegė Sonja Henie, kuri, kaip žinoma, pastaraisiais metais vaidino daugelyje JAV filmų, ketvirtadienį, kaip praneša švedų laikraščiai iš New Yorko, priėmė Pierre Pucheu paskyrė vidaus rei- kalų ministeriu.

Amenys, baigę PLYTININKU KURSUS, registruoja Lengvosios Pram. V-joje, Laisvės al. 68, Taupomųjų Kasų Rūmai, V aukšt. 8 kamb.

69 (1)

Atnieka sekančius darbus:

PLISAVIMAS ELEKTRA IR GARUZIG-ZAGU APSIUVIMAS KRAŠTU IR ZIG-ZAGAS BALTIAMIAMS. MEREŠKA.

Darbas atliekamas dailiai, pigiai ir punktuallai.

Su pagarba S. PAULAVICIENĖ Parodos g-ve 5, b. 1. Telef. 44-8771 (1)

Elektros dirbtuvė Aluntos g. 3 a Telef. 23930.

Taiso elektrinius prosus, puodus, bei kitus aparatus ir gaminė naujus per- ciukus kambariams šildyti.

73 (1)

Amenys, kurie vyksta į Rygą, jei ga- li, prašomi paskambinti telefonu Nr. 24993 Andrašiūnas.

57 (1)

I Bivilių ūki, Raudondvario val. rei- kalingi darbininkai bei darbininkės rau- vėjimo ir kitiems ū. darbams. Kreip- si buv. Saliomonų tabako fabriką Ožeš- kienės g. 14 Nr.

Valst. Tabako Trestas

74 (1)

Noriu pirkti valgomą, saliono ir mie- gamojo kambarių baldus. Pirksiu ir ats- kirais komplektais. Skambinti telefonu 26625.

76 (1)

Valstybiniam Kepurių ir Skrybėlių Fabrikui reiškalingi kvalifikuoti kepurininkai.

Kreipkitis nuo 8-15 val. į fabriko kon- torą. Vilijampolė, Raudondvario pl. Nr. 70. telef. Nr. 25228.

51 (7)

100 RUBLIU GAUS, kas praneš kur- yra mano motociklas Nr. K 347, „BSA“, 1 cil. 1930 m. mod. 5 jėgų su skardine priekaba, tam. žal. spalv., labai sudė- vėta.

Pranešti St. Tamošauskui tel. 28683.

70 (1)

Pamestas Lietuvos vidaus pasas Nr. 1266919-46141. Zuvių turguje. Radkevičiaus Adomo.

Gražinti už atlyginimą. Italijos g. Nr. 48 a.

78 (1)

KRONIKA

NEŠIKALBETI SU BELAIS- VIAIS

Atskirais atsitikimais pastebėta, kad civiliai asmenys išleidžia į kalbas su pravedamais rusų - bolševikų belaisviais.

Dėl karinių sumetimų kiekvienas su rusų - bolševikų belaisviais pasikalbėjimas yra griežtai draudžiamas.

PAŠTAS JAU PRADEDA VEIKTI

Kaunas. VII. 18. ELTA. Kai kui- rose Lietuvos apskrityse, kur tik galima, jau pradėtas tuo tarpu dar neregularus pasikeitimai pašto korespondencija. Vilniuje priima- ma ir išduoda valdinė korespon- dencija. Valdinės ištaigoms, pagal raštus, parduodami pašto ženk- lai.

SUDARYTA DAILININKU SAJUNGOS VADOVYBĖ

Kaunas. VII. 18. ELTA. Raudonajai dailininkų sąjungos vadovybei pabėgus, Lietuvos dailininkų sąjungos reikalams tvarkyti suda- ryta laikinoji valdyba. Jos pirmi- ninku yra A. Žmuidzinavičius, vi- ceprininku — skulptorius P. Rimša ir sekretoriū — dail. dekoratorius L. Trulikas.

A. PANEMUNEJ ISTEIGTAS L. RAUDONOJO KRYŽIAUS SKYRIUS

Skyrius globoja miestelio ir valsčiaus žuvusių ir sužeistų

partizanų šeimas, buvusių politi- nius kalinus, išvežtujų į SSSR šeimas ir nukentėjusius nuo karo. Skyriaus būstine Vaidoto g. 56. Ten regis ruojami reikalingi para- mos ir priimamos aukos.

KAUNO IGULOS BAŽNYČIOS BUVUSIEJIAMS CHORISTAMS

Visi buvusieji Kauno Igulos Bažnyčios choristai prašomi susirinkti š. m. liepos mėn. 20 dien. 10 val. choro salėn į repeticiją ir 11 val. 30 min. į bažnyčią giedoti. Repeti- cijos ir pamaldos bus kas sek- mainis tuo pačiu laiku. Prašome kuo gausiausiai dalyvauti. Choro dirigentas ir vargonininkas

ŽYDAI PERKA TIK JIEMS SKIRTOS KRAUTUVĖSE

Kaunas. VII. 18. ELTA. Ivesta tvarka, žydai išvairias prekes pagal kortelės galės pirkti tik jiems skirtose krautuvėse. Kitur žydams pirkti draudžiama.

PRANEŠIMAS KOOPERATY- VAMS

Visi kooperatyvai, kurie turėjo ligi 1940 m. birželio 15 d. veikusiais istatymais mokėti verslo pelno ir antpelnio mokesčius, prašomi šiuos mokesčius už 1940 metus neatidėliojant apskalčiuoti, imokėti juos į valstybės išdėja ir apskaitas už 1940 metus drauge su imokėto mokesčio kvituose pristatyti Mokesčių ir Rinkliavų Valdybai.

Mokesčių ir Rinkliavų Valdyba

Juodieji Roosevelto sąrašai

Berlynas. E. Dėl Jungtinės Valstybių prezidento išakymo su- stabdyti einačiasias saskaitas tų Pietų Amerikos piliečių, kurie ita- riama palaiką ryšius su ašies valstybėmis, laikraščis „Deutsche Allgemeine Zeitung“ rašo: „Rooseveltas vėl pradeda sudarinėti blo- gos atminties juoduosių sarašus, kuriuos praktikuoja anglai; jis vartoja neutraliose valstybėse neutraliu valstybių piliečių at-

žvilgiu tokias pat priemones, kurių šiaip tik karo metu tevartojamos prieš prieš valstybės piliečius. Kai Rooseveltas taikos metu imasi tokį žygį ir visą nuosavybės teise paverčia niekais vien tam, kad sudarytų salygas savo keršto jausmui pasireikšti, tas faktas turi labai paliesti Pietų Amerikos gyventojų pasitikėjimą tokiu keistu sąjungininku“.

Likviduojamos FGA mokyklos

Pašauktieji mokiniai laisvi

Bolševiku laikais Lietuvoje veikusi vad. darbo rezervu valdyba, kuri buvo maskviškės to paties vardo vyr. valdybos skyrius ir kurios tikslas buvo per vadinančias fabrikiniu — gamyklinio apmokymo mokyklas paruošti darbininkų — specialistų ir meisterių kadrus, žlugus bolševiku santvarkai, panaikinta. Panaikintos ir trys jau kuri laiką Vilniuje, Rudiškėse ir Ignalinoje veikusios mokyklos, nes dalį mokinį patys bolševikai išvėžė į Rusijos gilumą, o kita dalis, prasidėjus karui, išbėgojo.

Nuo š. m. liepos 1 d. turėjo pra-

dėti veikti dar 14 tokiių mokyklų. I jas buvo sumobilizuota apie 7.000 mūsų jaunimo, daugiausiai darbininkų ir kalmiečių 14-16 metų amžiaus vaikų, kurie, šiu mokyklų organizatoriu užsimojimu, turėjė per trumpą laiką išmoki atitinkamus specialybės. Kiek vėliau, apie rugpjūčio mėnesį, buvo numatyta mobilizuoti dar 7.000 jaunimo į amatų mokyklas įvairiu specialybėmis meisterių paruošti. Tuo būdu šiam tikslui iš viso turėjo būti mobilizuota net 14.000 Lietuvos jaunuolių, kurie, baigę mokyklas, pagal TSRS atitinkamą praėjusio ru-

dens isaką, greičiausiai, būtų buvę išgabenti į TSRS gilumą, ten nuolat jaučiamai kvalifikotų darbininkų ir meisterių spragai užkišti.

Tačiau kaip visose srityje, taip ir čia visu pilnumu pasireiškė tikras nesugebėjimas organizuoti darbą. Trys jau buvusios šios rūšies mokyklos tik vegetavo. Joms nuolat trūko darbo irankių, medžiagų. Mokyklose drausmė buvo pairusi, mokiniai buvo jomis nu- sivylė.

Panašiai buvo ir su naujai organizuotomis mokyklomis. Mokyklų bolševikai jokiu būdu neįstengė aprūpinti būstais, o kadaangi mokyklų globa buvo ipareigotos rūpintis ir visagalės kom- partijos su komjaunuoliais, tai buvo tiesiog pagrasinta, kad, vykdomyse komitetams nepa- sirūpinus šioms mokykloms būstu, teks tam tikslui užimti viduriinių ir pradžios mokyklų būstus. Iš viso susidare išpūdis, jog bol- ševiku pastangos būtų buvusios bergždžios, nes toks darbas vargu ar pasiektų tikslą.

Pagaliau nuo to sunkaus darbo ivykdydavo bolševikų „meisterių gamintojus“ atpalaidavo Didžiosios Vokietijos kariuomenė. Išbėgiojo visi šio darbo organizatoriai, daugiausia žydai ir komuni- stai atvykėliai (iš 60 asmenų tebuvo 3 lietuvių). 14.000 jaunuolių, kurių pusė jau buvo suregistruota ir kurie buvo įteiki- šaukimai stoti į bolševiku organiuotas fabrikinių gamyklinio apmokymo mokyklas, dabar yra laisvi ir gali dirbti ar mokytis sa- vo pasirinktoje srityje. Veikusios vad. FGA mokyklos galutinai lik- viduojamos, nors jų likvidavimas dėl karo ir vyrausios jose netvarkos dar kuri laiką užsities. E.

SPORTAS

VOKIETIJA — ITALIA 88 : 80

Ketvirtosios lengvosios atletikos rungynės Vokietija — Italija, įvykusios Bolonijoje, pasibaigė vokių pergale 88:80. Idomios varžybos buvo tarp Harbigo (V) ir Lanzo (I) 400 m. ir 800 m. nuolito. Abi varžybos po atkaklios kovos laimėjo Italas Lanzo, tuo atsiteisdamas už ankstyvesnius pralaimėjimus. Pirmųjų vietų laimėtojai: 100 m. Monti (I) 10,6 sek; 200 m. Mariani (I) 21,8 sek; 400 m. Lanzo (I) 47,1 sek; 800 m. Lanzo (I) 1:49 min; 1500 m. Kaindl (V) 3:55 min; 5000 m. Syring (V) 14:57,2 min; 10.000 m. Beviacqua (I) 30:33,6 min; 110 m. kliūt. Fachai (I) 14,6 sek; 400 m. kliūt. Missoni (I) 53,7 sek; 4x100 m. estaf. Vokietija (Fehrmann, Scheuring, Boenecke, Harbig) 41 sek; 4x400 m. estaf. Italija (Donnini, Ferrassutti, Missoni, Lanzo) 3:12,3 min, naujas Italijos rekordas; į toli Luther (V) 7,30 m; į auksą Langhoff (V) 1,95 m; į kartimai Haun- zwickel (V) 4,00 m; diskas Consolini (I) 51,05 m; ietis Berg (V) 63,87 m; rutulys Trippa (V) 15,68 m; kūjis Storch (V) 56

Tautos vieningumas

Kai raudonoji grėsmė dar buvo tik pakibusi virš mūsų, anuometinė lietuviškoji spauda daug kalbėjo apie ideologinių ir politinių srovių vienybę. Tai buvo tikslu, nes tokios srovių pas mus buvo, jog turėjo priemonių viešajai nuomonei sudaryti, ir buvo atėjęs metas, kada iš tikruju visiems lietuviams reikėjo gaivalingai ieškoti ne kas juos skiria, bet kas jungia. Nenagrinėsime čia ir juo labiau nesmerksme paties srovių būvimo faktą, tik pažymėsime, kad tokia laiko balso paskatinėti vienybę paprastai esti kompromisinė ir keliai į ja eina nuo viršinių į periferiją. Tai propagandos keliai, kuriuose stengiamasi sujungti mases vienam tu viršiniui suvoktam tikslui.

Tačiau tautos istorijos kelyje būna ir tokiai valandų, kada pati tauta iš vienos esti visiškai vieninga. Reikia tik konstatuoti, jog vieningumą ir ateinanti joje subrendusia mintį. Ant šito jau nebeatsitiktinio pagrindo gali būti sukurta pastovi vienybė, atskleidžianti tautai plati galimumas ir skatinant jos kūrybinius polėkius. Skirtingu žaicių tautiečiai šiuo atveju nebesidera dėl smulkų nuolaidų, nors ir neatsisako nuo savo ideologijos. Jie greičiau tą ideologiją praturtina ir išlygina. Praturtina, ne kartu su visa tauta giliai suvoka save, ir derybų numeta tas ataugas, kurios pašiordė nebesuderinamos su tautos aspiracijomis.

Laiminga tauta, šiokia posūkio valanda turinti išsugdžiusi žmogų, kurio valioje susikristalizavę vienos tautos siekmai ir kuris, pradėjęs savo misiją, aiškiai žino, kad remiasi tauta. Toki pavyzdži turime didžiojoje Vokiečiu naciuje, ir tai jau ryškiai esame užbūrežę šioje vietoje nesenai tilpuotomis mūsų bičiulio Dr. H. G. Ellertėmis, kuriose jis kalbėjo apie vokiečių tautos persilaužimą, ir kartu apie Führerio kelią. Kitoks likimas ištiko nelaimingą rusų tautą. Lemiamą valandą jos ateiti pasiglemžė nusikaltelai, kuriems rūpėjo ne tauta, bet proga. Kad spalių revoliucija visai nesirėmė tautos dauguma, prie to ciniškai atvirai prisipažista Stalinas savo „Leninizmo klausa“ (orig. psl. 79), o po 23 metų to išdavoję vokiečių rašytojas Bruno Brehm jau galėjo kalbėti apie „nužudyta tautą“, nužudyta žinoma, dvasiškai.

Mes tikime savo mažosios tautos dvaisiniu atsparumu, bet jai grėsė kitokia, žauri ir greita fizinė mirtis. 32 milijonų aukų budeliams neatrodė labai painus uždavinyms dar vienai kitu milijonu padidinti savo trofējų. Su istoriniu Didžiosios Vokietijos žygium Rytus šis mirties šešėlis nuslinko. Ir po to pasmerktoji lietuvių tauta išėjo dar gajesnė, nes dabar ji visiškai vieninga. Jos pasaulėžiūrų mozaiką sujungė vienas siekiamas gyventi ir kurti kaip tauta.

Taigi, gyvename tokį momentą, kada nebentenka raginti tautos masių į vienybę, o greičiau patiem tenka pasirūpinti jas suprasti, kad neprasilenkume su jų, tu plačiuojant tautos masių, aspiracijomis, kad nepasijustume bekių šalia tautos ar net beardą jos vieninguma. Ne vieta čia duoti tos tautinės mūsų ideologijos kad ir metmenis, tai arba jau yra padare, arba išsamiai padarys tautinių mūsų ideologai. Cia tegalime profilaktiškai save išpėti, kad tarnaudami tautai, nepadarytume nelemtių klaidų. Tos klaidos gali atsirasti ne dėl piktos valios, bet dėl nesusivokimo.

Išsis metus buvome priversti tūnoti tamsioje bolševizmo vergijoje. Kiekvienas mūsų žingsnis būdavo atmatuojamas ir žodis iš anksto pasveriamas. Juk net pa-prasčiaus šūkiai vadinosiems šventėms būdavo atsiunčiami iš Maskvos, ir raidės šiukštū nevalia buvo juose pakeisti. Kokia nelemti būtų klaida nesuprasti tos laisvės, kurią mums atneša už tautų išlaikymą, kovoja tautinis socializmas. Be abejonių, naujojoje Europoje viešpataus tvar-

Už Stalino linijos vėl apsupta didžiulė bolševikų armija

Visam fronte sovietų gynyba nesulaikomai griūva

Vyriausioji Flurerio būstine, VII. 18. ELTA. Vyriausioji kariuomenės vadovybė praneša:

Milžiniški karo veiksmai visuose Rytų fronto ruožuose plėtojasi mūsų naudai.

Kovoje prieš Didžiąją Britaniją praejusių naktį karinės oro pajėgos dar kartą smarkiai bombardavo tiekimo uosto Hullio sandėlius, aliejaus fabrikus ir dokų įrengimus. Kilo dideli gaisrai ir smarkūs sprogimai. Kiti vokiečių kovos lektuvai prie Didžiosios Britanijos rytinio pakraščio nu-skandino vieną 3000 registruotų brutto tonų talpos krovinių laiva, apgadino kitus du didelius prekybos laivus ir sėkminges puolė aerodromus vidurinėje Anglijoje.

Prie Šiaurės Afrikos pakraščio vokiečių ir italių smingamieji kovos lektuvai liepos 15 dieną netoli nuo Sidi el Baranio nuskandino vieną didesnį prekybos laivą ir smarkiai pataikė į kitą laivą. Oro

kautynėse buvo numušti penki britų naikintuvai.

Liepos 17 dieną, britų kovos lektuvams ir naikintuvams bandant puli kanalo pakraštį, vokiečių naikintuvai į zenitinę artilerija numušė dešimt priešo lektuvų. Minogaudžiai kanale numušė keturis britų lektuvus. Naktį į liepos 18 dieną britų kovos lektuvai vaikarių Vokietijoje numetė keletą sprogstamųjų ir padegamųjų bombų, kurios, tačiau, nepadare žymų nuostolių. Naktiniai naikintuvai ir zenitinė artilerija numušė ten tris britų kovos lektuvus.

Berlynas, VII. 18. ELTA. Milžiniškos kovos į rytus nuo „Stalino linijos“ vyksta, kaip DNB iš autoritetingu sluoksniu patiria, visiškai panašiai į tas, kurios vyko pačioje karo pradžioje, prasilažus prie sovietų pasienio pozicijas, — karta daugiau kaip 100 kilometrų platumo siekiančia zona. Vokiečių šarvuociai smaigaliui ne-

sulaikomai besiveržiant į naujus operatyvinius tikslus, paskui jis einančioms šarvuociai ir pėstininkų divizijoms

pasisekė jų užpakalyje likusius sovietų junginius susprogdinti ir įvairiose vletose apsupti ratu, kur jų laukta galutinė sunaikinimas.

Šioje daugiau kaip 100 kilometrų gilio zonoje verda kova, iš kurios gaunamas išpūdis,

jog sovietų gynyba kad ir iš lėto, tačiau nebesulalkomai griūva.

Sovietų vadovybė, aiškiai matyti, nebepajėgia toliau savo junginių išlaikyti savo rankose. Atrudo, kad tie vienetai tik savo pačiu jėgomis ir savo atsakomybe besistengia sunaikyti sau gresiančią lemiją.

Didesnio masto sovietų veiksmų jau beveik nebežymu.

Vokiečių vadovybė, priešingai, netik yra tiksliai informuota apie paskirų kovų raidą, bet jis taip pat

né vienam momentui neišleido iš akij savo didžiujų operatyvinų tikslų ir atitinkamomis priemonėmis vis galingiau spaudžia vis labiau silpnėjančią sovietų gynybą. Nors sovietų vadovybė savo fronto pranešimuose ir deda beviltiskas pastangas savo daugiau negu nepalankią padėti užmaskuoti, tačiau Sovietų Sąjungos aukščiausiosios tarybos priimtas nutarimas įvesti kariuomenėje politinius komisarus gana aiškiai parodo, kaip toli yra nueita su sovietų kariuomenė. Ligšolinės vienalytes vyriausiosios vadovybės padalinimas tarp trijų atskaklingų generalų ir įvedimas politinių komisarų, kaip karininkų prižiūrėtojų,

yre reikšmingas beviltiskos padėties irodymas.

Tie komisarai turėta kiepta ranka atstatyti revoliucinę tvarką ir karinę drausmę, kurią vis tikta galima laikyti jau pakrikusia. Turėti pasirodyti, ar dabartinėse lemtingose kovose tokios beviltiskos priemonės neturės visiškai priešingų pasekmį, negu buvo tikėtasi. Kadangi šiame kare priešo propaganda vėl ir vėl stengiasi savo tautomis sukelti nuotaika, darant paralelę su praėjusiuoju pasauliniu karu, reikia viena kartą aiškiai pasakyti, kad per ištisus ketverius pasaulinio karo metus caro armijos, nors jos daug kartų buvo užemusios teritorijų vakuose, tačiau niekuomet nelaimėjo lemiamo pasekimo. Antra vertus, vidurinės valstybės, nors ir pajėgė atremti pakartotiną caro armijo veržimą pirmyn ir žymiai susilpninti savo priešą bei toli nustumti atgal, tačiau jos niekuomet netikėtai atgal, kadangi šiame kare priešo propaganda vėl ir vėl stengiasi savo tautomis sukelti nuotaika, darant paralelę su praėjusiuoju pasauliniu karu, reikia viena kartą aiškiai pasakyti, kad per ištisus ketverius pasaulinio karo metus caro armijos, nors jos daug kartų buvo užemusios teritorijų vakuose, tačiau niekuomet nelaimėjo lemiamo pasekimo. Antra vertus, vidurinės valstybės, nors ir pajėgė atremti pakartotiną caro armijo veržimą pirmyn ir žymiai susilpninti savo priešą bei toli nustumti atgal, tačiau jos niekuomet netikėtai atgal, kadangi šiame kare priešo propaganda vėl ir vėl stengiasi savo tautomis sukelti nuotaika, darant paralelę su praėjusiuoju pasauliniu karu, reikia viena kartą aiškiai pasakyti, kad per ištisus ketverius pasaulinio karo metus caro armijos, nors jos daug kartų buvo užemusios teritorijų vakuose, tačiau niekuomet nelaimėjo lemiamo pasekimo. Antra vertus, vidurinės valstybės, nors ir pajėgė atremti pakartotiną caro armijo veržimą pirmyn ir žymiai susilpninti savo priešą bei toli nustumti atgal, tačiau jos niekuomet netikėtai atgal, kadangi šiame kare priešo propaganda vėl ir vėl stengiasi savo tautomis sukelti nuotaika, darant paralelę su praėjusiuoju pasauliniu karu, reikia viena kartą aiškiai pasakyti, kad per ištisus ketverius pasaulinio karo metus caro armijos, nors jos daug kartų buvo užemusios teritorijų vakuose, tačiau niekuomet nelaimėjo lemiamo pasekimo. Antra vertus, vidurinės valstybės, nors ir pajėgė atremti pakartotiną caro armijo veržimą pirmyn ir žymiai susilpninti savo priešą bei toli nustumti atgal, tačiau jos niekuomet netikėtai atgal, kadangi šiame kare priešo propaganda vėl ir vėl stengiasi savo tautomis sukelti nuotaika, darant paralelę su praėjusiuoju pasauliniu karu, reikia viena kartą aiškiai pasakyti, kad per ištisus ketverius pasaulinio karo metus caro armijos, nors jos daug kartų buvo užemusios teritorijų vakuose, tačiau niekuomet nelaimėjo lemiamo pasekimo. Antra vertus, vidurinės valstybės, nors ir pajėgė atremti pakartotiną caro armijo veržimą pirmyn ir žymiai susilpninti savo priešą bei toli nustumti atgal, tačiau jos niekuomet netikėtai atgal, kadangi šiame kare priešo propaganda vėl ir vėl stengiasi savo tautomis sukelti nuotaika, darant paralelę su praėjusiuoju pasauliniu karu, reikia viena kartą aiškiai pasakyti, kad per ištisus ketverius pasaulinio karo metus caro armijos, nors jos daug kartų buvo užemusios teritorijų vakuose, tačiau niekuomet nelaimėjo lemiamo pasekimo. Antra vertus, vidurinės valstybės, nors ir pajėgė atremti pakartotiną caro armijo veržimą pirmyn ir žymiai susilpninti savo priešą bei toli nustumti atgal, tačiau jos niekuomet netikėtai atgal, kadangi šiame kare priešo propaganda vėl ir vėl stengiasi savo tautomis sukelti nuotaika, darant paralelę su praėjusiuoju pasauliniu karu, reikia viena kartą aiškiai pasakyti, kad per ištisus ketverius pasaulinio karo metus caro armijos, nors jos daug kartų buvo užemusios teritorijų vakuose, tačiau niekuomet nelaimėjo lemiamo pasekimo. Antra vertus, vidurinės valstybės, nors ir pajėgė atremti pakartotiną caro armijo veržimą pirmyn ir žymiai susilpninti savo priešą bei toli nustumti atgal, tačiau jos niekuomet netikėtai atgal, kadangi šiame kare priešo propaganda vėl ir vėl stengiasi savo tautomis sukelti nuotaika, darant paralelę su praėjusiuoju pasauliniu karu, reikia viena kartą aiškiai pasakyti, kad per ištisus ketverius pasaulinio karo metus caro armijos, nors jos daug kartų buvo užemusios teritorijų vakuose, tačiau niekuomet nelaimėjo lemiamo pasekimo. Antra vertus, vidurinės valstybės, nors ir pajėgė atremti pakartotiną caro armijo veržimą pirmyn ir žymiai susilpninti savo priešą bei toli nustumti atgal, tačiau jos niekuomet netikėtai atgal, kadangi šiame kare priešo propaganda vėl ir vėl stengiasi savo tautomis sukelti nuotaika, darant paralelę su praėjusiuoju pasauliniu karu, reikia viena kartą aiškiai pasakyti, kad per ištisus ketverius pasaulinio karo metus caro armijos, nors jos daug kartų buvo užemusios teritorijų vakuose, tačiau niekuomet nelaimėjo lemiamo pasekimo. Antra vertus, vidurinės valstybės, nors ir pajėgė atremti pakartotiną caro armijo veržimą pirmyn ir žymiai susilpninti savo priešą bei toli nustumti atgal, tačiau jos niekuomet netikėtai atgal, kadangi šiame kare priešo propaganda vėl ir vėl stengiasi savo tautomis sukelti nuotaika, darant paralelę su praėjusiuoju pasauliniu karu, reikia viena kartą aiškiai pasakyti, kad per ištisus ketverius pasaulinio karo metus caro armijos, nors jos daug kartų buvo užemusios teritorijų vakuose, tačiau niekuomet nelaimėjo lemiamo pasekimo. Antra vertus, vidurinės valstybės, nors ir pajėgė atremti pakartotiną caro armijo veržimą pirmyn ir žymiai susilpninti savo priešą bei toli nustumti atgal, tačiau jos niekuomet netikėtai atgal, kadangi šiame kare priešo propaganda vėl ir vėl stengiasi savo tautomis sukelti nuotaika, darant paralelę su praėjusiuoju pasauliniu karu, reikia viena kartą aiškiai pasakyti, kad per ištisus ketverius pasaulinio karo metus caro armijos, nors jos daug kartų buvo užemusios teritorijų vakuose, tačiau niekuomet nelaimėjo lemiamo pasekimo. Antra vertus, vidurinės valstybės, nors ir pajėgė atremti pakartotiną caro armijo veržimą pirmyn ir žymiai susilpninti savo priešą bei toli nustumti atgal, tačiau jos niekuomet netikėtai atgal, kadangi šiame kare priešo propaganda vėl ir vėl stengiasi savo tautomis sukelti nuotaika, darant paralelę su praėjusiuoju pasauliniu karu, reikia viena kartą aiškiai pasakyti, kad per ištisus ketverius pasaulinio karo metus caro armijos, nors jos daug kartų buvo užemusios teritorijų vakuose, tačiau niekuomet nelaimėjo lemiamo pasekimo. Antra vertus, vidurinės valstybės, nors ir pajėgė atremti pakartotiną caro armijo veržimą pirmyn ir žymiai susilpninti savo priešą bei toli nustumti atgal, tačiau jos niekuomet netikėtai atgal, kadangi šiame kare priešo propaganda vėl ir vėl stengiasi savo tautomis sukelti nuotaika, darant paralelę su praėjusiuoju pasauliniu karu, reikia viena kartą aiškiai pasakyti, kad per ištisus ketverius pasaulinio karo metus caro armijos, nors jos daug kartų buvo užemusios teritorijų vakuose, tačiau niekuomet nelaimėjo lemiamo pasekimo. Antra vertus, vidurinės valstybės, nors ir pajėgė atremti pakartotiną caro armijo veržimą pirmyn ir žymiai susilpninti savo priešą bei toli nustumti atgal, tačiau jos niekuomet netikėtai atgal, kadangi šiame kare priešo propaganda vėl ir vėl stengiasi savo tautomis sukelti nuotaika, darant paralelę su praėjusiuoju pasauliniu karu, reikia viena kartą aiškiai pasakyti, kad per ištisus ketverius pasaulinio karo metus caro armijos, nors jos daug kartų buvo užemusios teritorijų vakuose, tačiau niekuomet nelaimėjo lemiamo pasekimo. Antra vertus, vidurinės valstybės, nors ir pajėgė atremti pakartotiną caro armijo veržimą pirmyn ir žymiai susilpninti savo priešą bei toli nustumti atgal, tačiau jos niekuomet netikėtai atgal, kadangi šiame kare priešo propaganda vėl ir vėl stengiasi savo tautomis sukelti nuotaika, darant paralelę su praėjusiuoju pasauliniu karu, reikia viena kartą aiškiai pasakyti, kad per ištisus ketverius pasaulinio karo metus caro armijos, nors jos daug kartų buvo užemusios teritorijų vakuose, tačiau niekuomet nelaimėjo lemiamo pasekimo. Antra vertus, vidurinės valstybės, nors ir pajėgė atremti pakartotiną caro armijo veržimą pirmyn ir žymiai susilpninti savo priešą bei toli nustumti atgal, tačiau jos niekuomet netikėtai atgal, kadangi šiame kare priešo propaganda vėl ir vėl stengiasi savo tautomis sukelti nuotaika, darant paralelę su praėjusiuoju pasauliniu karu, reikia viena kartą aiškiai pasakyti, kad per ištisus ketverius pasaulinio karo metus caro armijos, nors jos daug kartų buvo užemusios teritorijų vakuose, tačiau niekuomet nelaimėjo lemiamo pasekimo. Antra vertus, vidurinės valstybės, nors ir pajėgė atremti pakartotiną caro armijo veržimą pirmyn ir žymiai susilpninti savo priešą bei toli nustumti atgal, tačiau jos niekuomet netikėtai atgal, kadangi šiame kare priešo propaganda vėl ir vėl stengiasi savo tautomis sukelti nuotaika, darant paralelę su praėjusiuoju pasauliniu karu, reikia viena kartą aiškiai pasakyti, kad per ištisus ketverius pasaulinio karo metus caro armijos, nors jos daug kartų buvo užemusios teritorijų vakuose, tačiau niekuomet nelaimėjo lemiamo pasekimo. Antra vertus, vidurinės valstybės, nors ir pajėgė atremti pakartotiną caro armijo veržimą pirmyn ir žymiai susilpninti savo priešą bei toli nustumti atgal, tačiau jos niekuomet netikėtai atgal, kadangi šiame kare priešo propaganda vėl ir vėl stengiasi savo tautomis sukelti nuotaika, darant paralelę su praėjusiuoju pasauliniu karu, reikia viena kartą aiškiai pasakyti, kad per ištisus ketverius pasaulinio karo metus caro armijos, nors jos daug kartų buvo užemusios teritorijų vakuose, tačiau niekuomet nelaimėjo lemiamo pasekimo. Antra vertus, vidurinės valstybės, nors ir pajėgė atrem